arhitectura

trimestrial de arhitectură și urbanistică

noembrie

1936

7

MINISTERUL CONSTRUCȚIILOR
Institutul de Construcții București
Nr. 1793
BIBLIOTECA
1793

director
arhitect florea stănculescu

abonamente :
autorități lei 500 anual
particulari lei 250 anual

prim redactor
arhitect **i. c. roșu**

București, str. c. sandu aldea, 73
telefon 3.80/22—3.03/08

colaboratorii arhitecturii

1.	Antonescu Petre	prof. arhitect	
2.	Asquini Victor	arhitect	
3.	Berindei Ion	„	
4.	Bolomey Roger	„	
5.	Bărcăcilă Alex.	profesor	
6.	Becu Sterie	arhitect	
7.	**Banu Gh. Dr.**		
8.	Ciortan Statie	prof. arhitect	
9.	Cerchez Cristof	arhitect	
10.	Cristinel George	„	
11.	Cotescu Maria	„	
12.	**Crainic Nichifor**	prof. universitar	
13.	Dobrescu C-tin	arhitect	
14.	Davidescu Ioan	„	
15.	Dragu Constantin	„	
16.	Enescu D. I.	„	
17.	Enescu I. I.	inginer	
18.	Evolceanu Titu	arhitect	
19.	Furtună Horia	publicist	
20.	**Goga Octavian**	prof. universitar	
21.	Georgescu Nicu	arhitect	
22.	Grossu Eugen	„	
23.	Haret Virginia	„	
24.	Hergot D.	„	
25.	Iliescu Remus	„	
26.	Ionescu Grigore	arhitect	
27.	Irineu Maria Cornelia	„	
28.	Liteanu Gh.	„	
29.	Marcu Duiliu	prof. arhitect	
30.	Moşinschi C-tin	arhitect	
31.	Mucichescu N.-Tunari	„	
32.	**Manoilescu Mihail**	ing. prof. universitar	
33.	Miclescu Horia	sculptor	
34.	Mărculescu Gh. B.	inginer	
35.	Nanescu C-tin	arhitect	
36.	Negoescu Gh.	„	
37.	**Petrovici Ioan**	prof. universitar	
38.	Petculescu Scarlat	prof. arhitect	
39.	Roşu Ioan	arhitect	
40.	Rădulescu Vasile	„	
41.	Renard Daniel	„	
42.	Simotta Gh.	„	
43.	Smighelschi Victor	„	
44.	Trajanescu Ioan	prof. arhitect	
45.	Theodoru Horia	„	
46.	**Trancu L. Gr.-Iaşi**	prof. universitar	
47.	Udroiu Radu	arhitect	
48.	Vasilescu Simion	„	
49.	Zamphiropol Alex.	arhitect urbanist	

arhitecți și ingineri

— la o comemorare —

Arhitecți și ingineri merg și împreună.

Dacă e vorba de ce au dat inginerii și arhitecții acestui popor românesc, care așa de mult are nevoie de dânșii ca să iasă din poetica, dar înapoiata pastorală a unei agriculturi cu mici clădiri medievale sătești, trebuie început de departe în secolul XIX-lea.

Și anume de la cei doi ingineri-arhitecți, deși fără diplomă, cari au fost Asachi, cel cu statuia urîtă la Iași, de mult, și Lazăr, cel cu statuia de ieri, la a cării desvelire au fost chemați învățătorii, cu obligația de a vorbi „cinci minute".

Un spirit de preciziune matematică e astfel la începutul însuși al culturii noastre, nu unul de desmăț verbal și de risipă retorică.

Un fel de inginer prin pregătire a fost și Eliad Rădulescu, care a și predat inginerie elementară. Și pentru matematici în vederea aplicărilor practice trimeteau în străinătate tineri și Eforia școlară din București și guvernul Moldovei înainte de 1850.

Arhitectura își aștepta creatorii, și ei au știut uni cele două elemente indispensabile: matematica și tradiția.

A fost apoi o întrerupere, dar s'a revenit prin 1880 cînd Ion Brătianu, omul dela 1848, și-a dat sama în ce direcție trebuie să plece noua generație și și-a făcut toți fiii ingineri. E vremea când la arhitecți se formau Mincu și Petre Antonescu, iar, scormonind iubitor trecutul nostru monumental, Gheorghe Balș lega ingineria, arhitectura, istoria.

Nu fără folos, căci *inginerește* a lucrat al doilea Ion Brătianu la crearea României de astăzi și inginerește a pus Vintilă Brătianu piatra de temelie pentru noua viață economică a noastră, în vremea cînd se căuta stilul, uitat prea curînd, al noii clădiri românești.

Azi, e o vreme de confuzie, de dibuire, de rătăciri îndrăznețe: în literatură, în artă, în politică și în economia politică.

Se dărâmă de jur împrejur: ni trebuie ingineri și arhitecți pentru a construi.

N. Iorga

constatări

Chiar când lipsește perspectiva în timp pentru judecarea unei epoci sau a unui fenomen, totuși o critică imparțială este datoare să descopere calea adevărului și să spună lucrurilor pe adevăratul lor nume, altfel, *mai binele* nu s'ar realiza decât datorită numai întâmplării, teorie fatalistă și deci în contradicție cu spiritul timpului.

Ne mirăm cu toții, specialiști și mai ales profani localnici, sau mai cu seamă streini, de intensitatea febrei constructive, endemizată la noi de o seamă de ani sub aspecte cronice de o virulență pe cât de nebănuită, pe atât de aparent nemotivată în fond

Construcția, acest complex rezultat al artei arhitecturale, abundă cantitativ la tot pasul, mărturie fizică a unei gestațiuni prolixe, dar adesea bastardă arta arareori putându-și recunoaște maternitatea.

Este o constatare pe care suntem forțați să o; facem cu toate că nu avem nici un motiv să o dorim.

Ea impune însă examinarea situației cu toată migala necesară stabilirii raporturilor de cauzalitate cari se desghioacă din fapte și care ne conduce să afirmăm, cu deplină convingere, că azi construcția este o *realitate economico-financiară,* iar nu una arhitecturală. Economicul care pe tărâmul social dă o acerbă luptă cu politicul, luptă care tinde să devină caracteristică epocii noastre, atunci când a avut de adversar o artă — arhitectura, — a sdrobit-o împingând-o până către desființare.

Construcția de azi nu se face pentru partea de util, bun și frumos, pe care o cuprinde în ea, nu se construește pentru construcție, ci numai ca un rezultat al unui calcul pur și exclusiv economico-financiar, calcul, care până acum, —azi încă,— mai este în favoarea construcției și deci o mai promovează, dar mâine se poate, și e natural, să se schimbe în favoarea unei alte laturi de producție. Este momentul întunecat la care o întreagă breaslă a arhitecților și tot complexul social legat de ea, ca fabricanți producători, meseriași și lucrători, nu vor să gândească fie de groază sau că *nu au acum timpul* s'o facă și aceasta în ciuda celui mai elementar simț de prevedere. Recunoaștem că prevederea în alcătuirea societății actuale începe să se perimeze și să-și piardă realitatea, sensul, viabilitatea, tinzând a rămâne cuvânt de dicționar cu înțeles în trecut și tocmai pentru aceasta degetul se lasă mai greu pe această rană ca să provoace durerea născătoare de mântuire.

Vârtejul unei evidente abundențe de lucrări, cari adesea este o realitate pentru fiecare, ne dă satisfacția ușoară a momentului și oprește ca inutil gândul către ziua de mâine, cuprinzând în această împiedicare germenul răului care trebue să alterneze stării înfloritoare de azi.

Pe tărâm practic și brutal expus, lucrurile se vor petrece într'un mod foarte asemănător *dezastrului, nu se va mai construi*, și aceasta numai și numai pentru că nu avem creiată în opinia publică o ambianță prielnică, receptivă și înțelegătoare față de arhitectură și de problemele ei.

Arhitectura azi, numai tangențial și numai sub unghiul economic, este privită și acceptată. Dispărând această perspectivă va dispare și preocuparea de acest obiect. Falsă situație, dar reală în raport cu mentalitatea generală a opiniei de la care se încăpățânează a nu face excepție nici exemplarele de pretinsă elită în mintea cărora confuzia între inginer arhitect, constructor și orice ins în legătură cu construcția direct sau indirect, dăinuește fără nici o jenă. Situația este așa de cunoscută încât apare mai mult decât banal a o releva, dar tot atât de clar este că foarte puțin s'a făcut sau se face pentru a combate.

Arhitectura scoasă pe planul preocupărilor actuale ale opiniei publice de elemente în afară de cuprinsul ei, are o situaţie prea şubredă pentru a ne mulţumi, chiar dacă rezultatele materiale sunt azi satisfăcătoare pentru arhitecţi şi cu atât mai vârtos schimbarea inevitabilă va fi mai usturătoare, iar căderea mai adâncă.

Se desprinde de aci, impunându-se, ideia de reacţiune la care în primul rând arhitecţii au şi datoria şi posibilitatea să conlucreze. Munca pe acest tărâm este anevoioasă şi ineficace, fără continuitate şi perseverenţă în timp.

In epocile istorice de înflorire a arhitecturii, construcţia a fost făcută pentru ea însăşi şi înţelegerea nu se cerea de la masse, ci de la puţinii potentaţi ai zilei, a căror cultură, rafinament, sau snobism, uşurau sau făceau chiar inutilă opera de propagandă în favoarea acestei arte.

Prefacerile sociale din timpurile moderne îmbibate de democraţie, schimbă aspectul problemei şi astfel opera de propagandă lămuritoare, trebue să se adreseze masselor largi din toate straturile sociale.

Publicaţiunile de tot felul, în primul rând alături de lămurirea prin viu grai, devin forma necesară şi indispensabilă de activitate propagandistică — în favoarea creerii sensibilităţii educaţiei şi nivelului cultural trebuitor priceperei operei arhitecturale de către cât mai multă lume.

Când înţelegerea este complectă, adică se ajunge la ea atât pe calea raţionamentului, cât mai ales şi pe aceia a simţurilor, arta devine o nevoe de ordin intelectual şi emotiv, nu cum arătam mai sus, pecuniar.

Este neîndoios că ne îndreptăm către mediul ideal visat de oricare artist, dar pentru creiarea căruia fiecare aşteptăm eforturile celui de alături.

Trebue să ne convingem că arhitectul nu poate exista ca liber profesionist, decât dacă îndeplineşte o funcţiune socială bine distinctă şi mai ales resimţită ca necesară de semenii săi.

Vrem să insistăm — şi nici odată nu va fi îndeajuns — asupra legăturei fundamentale şi de interes primar care există între însăşi posibilitatea de existenţă şi de manifestare a arhitectului şi nivelul de pricepere al mediului în care el activează.

Este axiomatic pentru a mai fi nevoe să fie demonstrat acest adevăr, cu toate acestea pe tărâmul practic nu vedem la noi. nici o acţiune susţinută decurgând din această credinţă.

Avem totuş dreptul să afirmăm, cu convingerea dată de o cercetare critică imparţială, că în existenţa arhitecturii româneşti chiar de la întemeierca regatului până azi, avem opere arhitecturale de reală şi incontestabilă valoare, elemente vii de educaţie artistică şi cari pentru a deveni şi active, este nevoe numai să fie făcute cunoscut, să fie explicate, interpretate, popularizate. Exemple? Sunt multiple şi din toate ramurile arhitecturii. Voi cita numai unul de o covârşitoare şi incontestabilă valoare intrinsecă şi a cărui strălucire nu este egalată decât de condamnabila uitare în care este învăluit. Mă refer la inegalabilele opere de arhitectură funerară ale profesorului Ion Mincu.

Mărturisim că în această caracterizare nu ne mână sentimentul mândriei naţionale, care poate ar fi scuzabil şi de multe ori necesar să intervină.

Operele funerare ale lui Ion Mincu depăşesc orice cadru, alcătuind direct *clasicism în materie* şi prin aceasta devin universale, fără a pierde specificul românesc, după cum poezia lui Eminescu, pictura lui Andreescu şi muzica lui Enescu, deşi includ umanul definitiv şi universal, nu pot fi rupte patrimoniului românesc.

Sunt celebre şi unanim recunoscute ca atare în Europa, cimitirele din Genova şi Milano, după cum frumoase opere de artă, cuprind şi cimitirele din Messina şi din Paris. Nicăeri în aceste locuri nu am găsit însă opere nu cari să întreacă, dar cel puţin să egaleze ca valoare artistică cele patru cavouri ale maestrului român, ascunse şi înghesuite în cimitirul Şerban-Vodă.

Ne întrebăm însă câţi români cunosc această nepreţuită comoară de artă naţională, ce s'a scris, ce conferinţe s'au ţinut, în ce cursuri de istoria artei se vorbeşte, câte albume s'au tipărit sau cel puţin ce se spune studenţilor academiei de arhitectură, despre arhitectura funerară în România, reprezentată mai mult decât strălucit prin opera lui Mincu? Câte întrebări, atâtea negaţii — *nimic* — răspuns ruşinos, plat, uniform şi general.

Dacă aceste opere de arhitectură desăvârşită au avut şi au această ingrată soartă, ce pretenţiuni mai putem avea asupra publicării şi popularizării lucrărilor normale şi curente de arhitectură.

Comparaţia cu ceiace fac alţii este strivitor de desavantajoasă pentru noi.

Autoritatea şi prestigiul patrimoniului artistic naţional, văduvite astfel, apar cu mult scăzute şi fără interes, atât în interior, cât şi în străinătate, unde nu-şi poate căpăta locul meritat.

O bine cunoscută şi îndeajuns de răspândită publicaţie de specialitate „Moderne Bauformen" ne dă măsura interesului pe care străinii îl acordă producţiunilor de tot felul în materie de arhitectură, mai mult sau mai puţin artistice. Printr'o technică fotografică şi tipografică de o factură impecabilă se difuzează pe lângă opere de real interes artistic şi numeroase produse cotidiane banale ca subiect, rezolvare şi realizare şi pe cari totuşi publicul cititor

le acceptă purtându-le chiar interes de vreme ce rămâne mai departe credincios cercetător al revistei.

Matură pregătire artistică care poate găsi interes în cele mai moderne realizări.

Intâmplător am sub ochi două volume de arhitectură ale lui Bruno Moretti: Ville și Teatri, editate la Milano de Ulrico Hoepli. In ambele găsim și câte un exemplu din București datorit însă, fiecare, câte unui străin de neam, unica motivare de a considera drept caracteristice pentru arhitectura noastră piesele publicate.

Nu vreau să spun că cele două lucrări publicate și comentate sunt lipsite de orice interes, ci precizez că nivelul lor este cel al producțiunilor normale de care nu le deosibește decât origina autorilor, dar și mentalitatea acestora cari aci, trebue să recunoaștem, este cea sănătoasă.

Fie o autocritică prea severă, fie o neiertată lipsă de interes sau poate chiar o neînțelegere a rosturilor mai largi în folosul generalității, fac, pe arhitecții noștri, să se țină departe de orice publicațiune profesională care este altceva decât reclama comercială, adesea admisă și sub forme curioase și chiar improprii prestigiului.

Această suverană neglijare a opiniei, se răsbună și încă sub aspecte în cari nu întotdeauna putem să o întrevedem, creind un avantaj în favoarea streinilor și înstrăinaților.

Revista noastră face eforturi nebănuite pentru a servi crezul ei de totdeauna, *interesul general al arhitecturii noastre*, adeseori nu numai fără concursul celor în drept, dar chiar contra lor. Incăpățânarea de a încerca binele chiar cu sila, este produsul convingerii că ne îndeplinim o datorie.

Ne-am referit până aci la evidențierea lipsei de publicitate, de popularizare, a operilor de arhitectură, suntem însă obligați să precizăm că aspectul este acelaș și în ceiace privește difuzarea problemelor, din ce în ce mai complexe, care trebue să fie frământate de opinia publică, cu concursul specialiștilor, pentru înțelegerea arhitecturii în accepția timpului și pentru promovarea ei în pasul acestuia.

Igiena și confortul, încălzire, aerare, luminat, instalații de tot felul, mobilier, materiale noui și modul de construcție — cu game bogate variind după loc, utilizare, tendințe și posibilități, — aspecte economice și sociale, cu nesecate și profunde legături cu prefacerile sociale la cari asistăm și pe cari arhitectura trebue să le anticipeze și să le dea expresie materializată-programe și imaginism, în care noutatea este aproape totală, întrucât au apărut cerințe altcând nici bănuite; și astfel se poate face o largă și variată enumărare de subiecte de cea mai vie actualitate cari trebuesc infiltrate opiniei largi pentru ca aceasta reflectându-le în cerințele sale, arhitectura să poată progresa către nivelul posibilităților actuale creind opere ale timpului, utile și interesante.

Este un tărâm pe care chemăm alături de noi, fără deosebire, pe toți cei cari peste strădania grea de fiece zi mai găsesc prisosul pentru binele celor mulți.

arhitect **i. c. roșu**

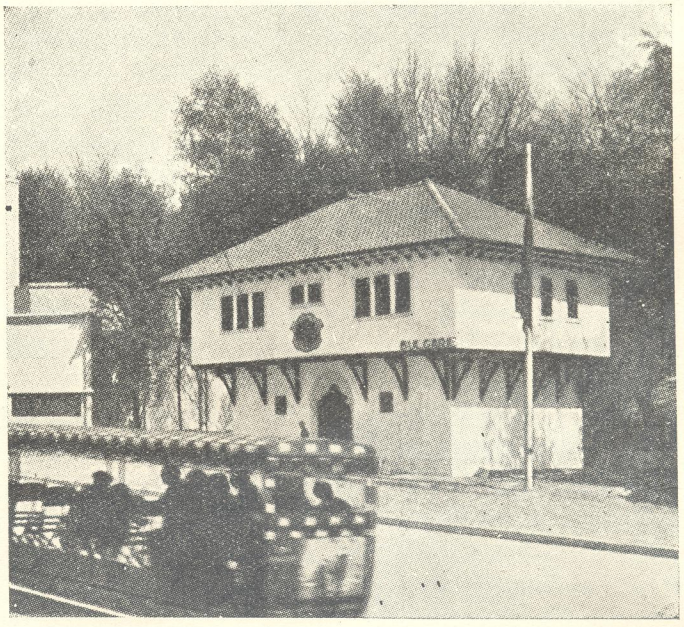

Pavilionul Bulgariei la Expoziția dela Bruxelles

perspectivele arhitecturii românești

Arhitectura, comparată cu celelalte arte plastice, are în România privilegiul de a fi cerută. Pictura și sculptura caută amatori; și aceștia se numără pe degete. Intr'o țară ca a noastră, unde totul trebuie clădit sau reclădit, arhitectura e căutată. Rareori împrejurările obiective s'au oferit mai prielnice pentru arta construcției decât în epoca noastră.

Trei factori ni se pare că au contribuit la crearea acestor împrejurări prielnice:

Trecutul nostru vitreg și în contrast cu el, nevoia actuală de confort modern;

Noul stat al României cu mărimea și mizeria lui;

Momentul economic.

In ce privește trecutul nostru de vijelii istorice, rostogolite una după alta, neîntrerupt, peste pământul românesc, el e tot ce se poate închipui mai potrivnic artei de a construi. Palatele Romei eterne și ale Florenței nu s'ar fi putut ridica în acest „bulevard" luat în copitele cailor de barbaria asiatică, de Turci, de Unguri, de Leși și de Cazaci. Viața Românului s'a desfășurat într'un provizorat continuu, alternând între codrii ocrotitori în zilele urgiei și ogoarele regăsite în scurtele răgazuri de pace. Stând cu mâna strașină la ochi și semuind în zare noile năvăliri, nimeni n'avea libertatea să se gândească la palate din linie monumentală. Clădirea noastră era o improvizație născută din siguranța că a doua zi era osândită să fie pradă pârjolului. Cu rare excepții, și acelea de provenienţă relativ târzie, trecutul nostru nu ne oferă nici case boierești mărețe, nici fastuoase așezări domnești.

Două soiuri de clădiri se abat dela această fatală regulă istorică: marile cetăți militare dealungul Nistrului, mărturii ale îndărătniciei românești de-a apăra cu orice preț hotarul dintre Europa și Asia, și mânăstirile. Destinate unor scopuri speciale, amândouă însă reprezintă stiluri aparte, ce nu au nimic comun cu arhitectura civilă. Cetățile făcute pentru a ține piept dușmanului și bisericile, pentru a proclama peste veacuri, slava Celui veșnic, nu puteau constitui o tradiție de construcție românească în sensul larg al cuvântului. Sensul cetății a căzut în anacronism odată cu transformarea artei militare; stilul bisericesc s'a continuat din veac în veac, în sfera lui, determinată de gândul metafizic ce-i stă la temelie. In ce privește arhitectura civilă, vitregia istorică a lăsat urme atât de adânci în psihologia românească încât blestemul provizoratului sufocă această arhitectură chiar în epoca modernă, relativ mult mai liniștită decât trecutul îndepărtat. Departe de a fi monumentală, tradiția în această direcție este improvizația. In București, se mai văd și azi pe Calea Victoriei, vechile case boierești, care nu sânt altceva decât mărunțele conacuri dela moșie reapărute în Capitală. Târgurile noastre sânt, arhitectonic, o prelungire a satelor.

In aceste condiții, clădirea urbană, de proporții și de confort, e de provenienţă abia contimporană. Românul din vremea noastră călătorește mult și contactul cu marile orașe ale Apusului l-a hotărât să se îndrumeze către un stil urban. Gustul acesta e o apariție nouă în viața românească și el a deschis perspective imense artei arhitecturale.

Al doilea factor, care crează condiții prielnice clăditului, e statul întregit al României cu mărimea și mizeria lui totdeodată. La noile instituții oficiale de proporțiile și de însemnătatea celor pe care le avem, trebuie să corespundă palate de aceeași măsură Mărimea și puterea unui stat se concretizează în așezămintele lui arhitecturale. Deocamdată însă, această preocupare e inexistentă. Mărimea statului nostru se traduce în realitatea arhitectonică prin dezolanta meschinărie a clădirilor moștenite, cu foarte puține excepții. Sediile ministerelor sunt sufocant de mici. Diferitele servicii sânt nevoite să evadeze în case particulare. In douăzeci de ani, statul n'a clădit nimic. El se înfățișează ca un mizerabil chiriaș în tot cuprinsul țării. Situația aceasta e o rușine națională.

sumele fabuloase, cheltuite azi pe chirii, un spi-
de inițiativă și de organizare va putea face în
va ani minuni arhitectonice, care să spele mizeria
ială și să proclame pretutindeni în țară, măreția
uterea statului. O perspectivă uriașe se deschide
el arhitecturii românești.

Al treilea factor prielnic e momentul economic.
za financiară, alungând banii din bănci în punga
esorilor, și spaima devalorizării au determinat o
ie de construcție necunoscută până ieri în Româ-
și fără egal în Europa. Din câte am văzut în
imii ani, nu există alt oraș unde să se clădească
t de intens ca în București. Peste 30 de miliarde
lei au venit în favoarea arhitecturii dându-i un
ânt extraordinar. Și nu sânt semne că particularii
gați se vor opri aici.

In rezumat, condițiile obiective, pe care le-am
intit în treacăt, pledează toate pentru o mare
ocă arhitectonică în România.

Fără un stil însă nu poate exista epocă mare în
hitectură. Iar stilul arhitectural, oricâte variații e-
ocale ar avea, e dintre toate semnul cel mai vizibil
geniului etnic. In zidurile unui oraș citești carac-
rul și gustul unui popor. Nürnbergul e cu totul
tceva decât Parisul, iar Parisul cu totul altceva
ecât Florența. Profundele diferențe arhitectonice din-
e aceste trei orașe ne vorbesc dintr'odată despre
eniul particular al popoarelor care le-au creat. Un
raș e definiția plastică a unui neam întreg.

Capitala noastră, unde s'a clădit enorm în ultimii
ni, nu poate fi însă definiția arhitectonică a rasei
oastre. Două tendințe contrare se lămuresc din noile
i clădiri: una tradiționalist-românească destul de
imidă și parcă din an în an mai slabă, și una in-
ernațională din ce în ce mai trufașă, mai covârși-
oare. Bulevardul Brătianu cu îngrămădirile fantastice
le etaje ale „sgârie-norilor" lui, e o apariție care n'ar
i fost cu putință într'nn oraș cu tradiție și caracter
rhitectonic. Când privești dela Universitate spre
Piața Romană, sau din Piața Romană spre Universi-
tate, ai impresia unui antrepozit gigantic unde lăzile
de mărfuri s'au suprapus până la imposibil și stau
gata să se prăbușească unele peste altele într'o nă-
ruire catastrofală. Cum poate vorbi un asemenea stil
de geniul particular al neamului nostru și cum ne-ar
putea el defini ca rasă ? Clădirile Bulevardului Bră-
tianu, deși aparțin în mare parte unor capitaliști ro-
mâni, sunt expresia spiritului democratic care ne-a
bântuit dela războiu încoace, anonim, internațional,
desorientat, fără caracter moral și, deci, fără caracter
arhitectonic. Acest americanism bucureștenizat e toc-
mai contrariul a ceeace trebuie să fie un stil românesc.

Mărturisesc că n'aș putea să definesc adevăratul
stil românesc. Dar știu foarte bine că el trebuie
să însemne *o aderență totală a sensibilității noastre etnice la un anume fel de a clădi, care să corespundă total acestei sensibilități.* Sensibilitatea noastră, așa cum reiese din creațiile populare, din operele artiștilor de geniu, și așa cum o văd străinii cari ne-au vizitat, e de un *estetism aristocratic,* ce nu are nimic afăce cu democratismul stilului internațional. Ea stă la antipodul acestuia. Genialul Ioan Mincu, pe cât de autentic român, pe atât de profund creștin, culegând din resturile civile și sacre ale trecutului, elemente arhitectonice caracteristice unui stil românesc posibil, a deschis drumul către această sensibilitate. Arhitecții din școala lui se străduiesc să-i dea expresie. Trebuie să constatăm însă cu tristețe că această direcție a tradiționalismului constructiv, singura care ne poate duce la un stil arhitectonic autohton, e aproape înăbușit azi de moda cosmopolită a democratismului. Cum nu se va putea vorbi însă niciodată de o mare epocă a arhitecturii românești decât pe aceste temeiuri autohtone, școala Mincu trebuie să devină pentru noi o necesitate de expresie cum e graiul național.

Un element nou s'a ridicat în ultima vreme, care-i poate veni în sprijin și-i poate da amploare epocală : marele curent naționalist, ce frământă țara dela un capăt la altul. Spiritul naționalist se concepe în opoziție cu cel democratic. Tendința democratică e să diluieze și să decoloreze geniul național în formulele vagi și inconsistente ale internaționalismului. Tendința naționalistă e, dimpotrivă, aceea de a da formă autentică fondului nostru autohton. Dacă democrația a ignorat școala tradiționalistă a arhitecturii noastre, naționalismul nu poate decât s'o proclame normativă. Din acest punct de vedere, e poate o fericire că statul român se află încă în situația mizerabilă de chiriaș. E cu atât mai bine cu cât totul a rămas să se clădească de-acum încolo. Fiindcă în arhitectură, mai mult decât în oricare alt domeniu directiva oficială e determinantă. Intr'un anume fel, arhitectura e o artă dirijată. Toate stilurile epocale sunt stiluri patronate și dirijate. In curând, statul nostru va trebui să ajungă la conștiința de a clădi. Și atunci, constrâns de atmosfera ideilor naționaliste, va trebui să aibă o concepție arhitectonică. Ea nu va putea fi decât cea românească.

Lucrurile mari sunt expresia unui mare entuziasm colectiv. Catedralele și domurile sunt expresia entuziasmului religios. Italia toată, și cea veche și cea Mussoliniană, nu e altceva decât expresia unei înalte temperaturi artistice. Să n'avem nicio îndoială : marele entuziasm naționalist va căpăta expresia monumentală într'o arhitectură de stil autentic românesc.

nichifor crainic

concurs de sculptură monumentală

Primăria Municipiului Ploeşti a publicat un concurs pentru înălţarea unui monument, care să comemoreze, sub gloria nepieritoare a M. S. Regelui Ferdinand I, pe eroii dela Mărăşeşti ai Regimentului 32 Mircea din localitate.

Vestea unui astfel de concurs este întotdeauna îmbucurătoare: pentru public înseamnă o promisiune, iar pentru artişti o îmbiere la speranţe noi şi atrăgătoare, care le deslănţue puterile de muncă, restabilindu-le o încredere, adesea sdruncinată.

In marginile acestei reviste, care a susţinut întotdeauna ideea concursului, pentru motive cari au ajuns tuturor atât de înţelese încât este inutil să le mai repetăm, credem că ar fi nedrept ca rândurile noastre vestitoare, să nu exprime gratitudinea faţă de comitetul organizator.

Mai ales astăzi, când pe pieţele publice apar prin surprindere atâtea monumente şi statui, atâtea încercări nereuşite pe cari nici critica, nici impresia rea a cetăţenilor, nu le pot smulge de pe soclu, continuând astfel să înfrunte atât resemnarea oraşului care le suportă, cât şi patina vremii.

Cu riscul de a întâmpina acuzaţia că bruscăm avântul entuziast cu care sculptorii şi arhitecţii români îşi pregătesc lucrările, prin preocupări de un realism prozaic, ţinem totuşi să atragem atenţia, că un concurs nu poate corespunde aşteptărilor, decât atunci când este pus sub formula unui contract, cu condiţiuni şi garanţii precise. Şi nici nu ne putem opri să nu vorbim din nou de rezultatul negativ al ultimului concurs din toamna 1935, pentru înălţarea monumentelor Regilor. Niciodată Sala Dalles n'a fost cadrul unei mai importante şi mai variate producţiuni de sculptură monumentală.

Monumentul **M. S. Regelui Albert I** al Belgiei la Paris.
Lucrare premiată la concurs
Sculptor: *M. A. Martiul* (prix de Rome)
Arhitecţi: *Gautruche* (S.A.D.G.) & *Camelot* (S.A.D.G. Prix de Rome).

S'a prezentat o întreagă gamă de inspiraţii împletite cu munca încordată, şi care ne închipuiam că va impresiona nu numai pe cunoscătorul cultivat, dar şi pe ori ce om de bună credinţă, care-şi dă seama cât de ingrat este «lutul», atunci când i se cere a lua o formă ce place ochiului şi care vorbeşte minţii şi sufletului.

Numai, *în această atmosferă, expoziţia trebuia să ţie porţile deschise publicului, care timp de 2 luni a fost chemat să privească, să înţeleagă şi să aprecieze o operă de foarte subtilă esenţă la care şi pregătirea artistică şi imaginaţia trebuie să contribue.*

Dar pentru aceasta se cereau negreşit 2 elemente conducătoare:

Condițiile concursului, formulate de către juriul organizator și cuvântul criticii.

Amintim că a fost un concurs de o singură încercare, condițiune surprinzătoare și care nu poate da un rezultat pozitiv într'o lucrare de așa de mare importanță.

Să nu uităm că în Franța, patria lui Landowski, Boucher, Real del Sarte, etc. în anii 1934-35, pentru monumentul Regelui Albert al Belgiei la Paris, s'a ținut un concurs în trei reprize; la prima prezentându-se 120 de lucrări, la a doua 16, pentru ca la a treia încercare, din cele 5 machete comandate să se aleagă lucrarea sculptorului Martial (Prix de Rome) și a arhitecților H. Gautruche și Camelot (Prix de Rome).

Publicul a participat cu priceperea la aceste repetate întreceri, astfel ca rezultatul să atingă perfecția, într'o nobilă simplitate.

Dar când spunem publicul, opinia publică, spunem critica, a cărei înrâurire hotărâtoare nimeni nu o poate contesta.

La noi, începând din luna Septembrie, îndată după prezentarea lucrărilor în Sala Dalles și înainte ca juriul să se pronunțe, conform normelor firești și cinstite, pentru ca judecata să nu fie influențată și să fie primită cu încredere de concurenți, critica și-a spus cuvântul fără nici o rezervă. Câtă abundență de proză și câtă severitate a curs în nenumăratele articole ce au umplut coloanele ziarelor și revistelor, și ce risipă de ironie incisivă și de asprime sentențioasă!

S'au adus argumente și comparații nedrepte: ca lauda monumentului lui Clemenceau; acea statue înfățișând, pe o piatră scundă cu muchii ascuțite, într'o manta bătută de vânt, cu pălăria înfundată pe cap și înfășurat cu un fular, pe gloriosul Tigru „părinte al Victoriei", ce sub această ingrată întruchipare e rătăcit parcă în preajma magnificelor palate din Champs-Elysées; statue de care publicul parisian a fost tot atât de nemulțumit ca și de monumentul „Paris pendant la guerre", încredințat sculptorului Barthelemy, îndată după război, căruia i s'a schimbat amplasamentul în fața Luvrului în trei rânduri, până când însfârșit a dispărut din Tuilleries.

A fost o năvală de argumente și sentințe pentru a se dovedi că rezultatul concursului nu este fericit atunci când premiza acestei mișcări critice trebuia să fie că: rezultatul nu poate fi definitiv.

Care putea fi părerea publicului într'un asemenea climat? Cine să se mai gândească la atâta muncă istovitoare zadarnică, la greșelile inerente acestei răspântii a curentelor de artă modernă; la greutatea de a găsi sculpturii monumentale contemporane românești, geniul menit să cioplească în granit o stare de fapt, pe care trăind-o de aproape, nu o vedem!.

Așteptăm cuvântul hotărâtor al criticei, susținând fără rezerve această manifestare care, încurajată și repetată cu stăruință de către toți sculptorii români, să ajungă la rezultatul pe care trebuia să-l dea, *însemnând desigur, un succes mai temeinic decât acela pe care, însuși Landowski, invitat să-și dea părerea, l'ar putea discerne.*

Așteptăm critica să corespundă senină marelui său rol: de a tălmăci aspirațiile artiștilor concurenți și de a dumpăni isbucnirile față de aspirațiile inerente situației.

Despre sfârșitul concursului pentru monumentele Marilor Regi, nu putem vorbi; nimeni nu îl cunoaște încă...

Binecuvântată fie uitarea! Ei i se datorește faptul că sculptorii și arhitecții români au răspuns din nou, cu aceeaș bucurie, chemării la concurs a Municipiului Ploești; căci nimic nu ne îndreptățește să credem că cele istorisite mai sus, nu se vor repeta întocmai...

arhitect **maria irineu**

tribuna dela cotroceni

precizări și învățăminte

Prăbușirea tribunei la 8 Iunie, pe câmpia Cotrocenilor, cu morți, răniți și schilodiți, a fost una din acele groaznice lovituri, ce cad, din când în când, asupra oamenilor și instituțiilor. Lovituri aduse uneori de fatalitate, alte ori de un complex de greșeli individuale sau colective.

Și cu acest prilej, oamenii în general, s'au arătat mai prejos de orice omenie, de orice sentiment de echitate și solidaritate în suferință și răspundere. Indivizi, colectivități și instituții sau servicii, au căutat să arunce unii asupra altora toată vina celor întâmplate. Un egoism de panică în care omul scoboară la nivelul celorlalte animale spre a-și salva pielea și situația, prezentând un trist spectacol. Egoism care a trecut dela individ la grup, la corp profesional, spre a se înfățișa și concentra în cei trei *„experți"*, din păcate ingineri, năpustiți asupra arhitecților.

Trei bătrâni, cari n'au prea construit în viața lor decât poate castele de iluzii, prăbușite la primul contact cu realitățile și contrarietățile vieții, supărați pe arhitecții cari construesc prea mult, au găsit, în această nenorocire, prilejul fericit de a-și descărca veninul, de a-și achita vechi ranchiunuri și de a se supra-estima, pe socoteala tuturor, dar mai ales a arhitecților.

Primarul general al Capitalei, cuprins de panică, — explicabilă în parte, prin proporțiile catastrofei, — a recurs la luminele celor trei *„specialiști"*, spre a lămuri cazul și eventual a întoarce macazul, dirijind răspunderile pe vre-o linie moartă.

Și cazul s'a lămurit cu *„incapacitatea"* arhitecților și — evident — cu universala capacitate a inginerilor constructori, trecuți de 60 ani. Vârsta, pentru unii, poate oferi un capital de experiență, pe care alții îl oferă cu dobândă de cămătari; însă vârsta, însumând un număr respectabil de ani, cu repetarea acelorași lecții, note, cataloage și formule, poate însemna și oarecari scăderi. Realitățile nu răm n totdeauna cele cuprinse în cadrul științific al ochelarilor de acum 40—50 ani. Și nici nu pot fi acelea filtrate prin ven'nul unor oameni înăcriți. A pecetlui, printr'o decizie grăbită și jignitoare pentru arhitecți, cum a făcut primarul general, concluziile unui raport, în care adevărul a fost denaturat și realitățile diformate, este mai mult decât o greșeală.

* * *

O realitate de netăgăduit este că s'a construit în ultimii 15 ani, mii de case, cu multe etaje, cari n'au înregistrat nici măcar atâtea prăbușiri, câte s'au înregistrat printre cele câteva sute sau zeci de poduri cu deschideri mai mari, construite în același interval.

Avem, ca să fim foarte severi, o casă prăbușită la o mie case construite. Și avem ca să fim foarte indulgenți, un pod prăbușit la o sută poduri construite. Dacă am fi profesori, de calibrul celor trei experți, am deduce simplu și simplist, că inginerii sunt de zece ori mai nepricepuți decât arhitecții. Noi însă, neputând ascunde neseriozitatea în spatele unei catedre, fie chiar la Politecnică, nu putem afirma astfel de inepții.

Alta este cauza acestui raport de prăbușiri, în favoarea arhitecților, cauză care are mare înrudire cu acelea cari au provocat prăbușirea tribunei de la Cotroceni. Casele se construesc de particulari, cu toată grija pe care o pune orice om, când e vorba de avutul lui, cu tot controlul și cu toată prudența în angajarea antreprenorului. De aceia casele, ori cât de înalte și îndrăznețe, nu se prăbușesc. Podurile însă, se construesc de autorități, cu lipsa de interes a biurocrației, cu amestecul politicii, cu nerespectul pentru averea publică, cu lipsa de control serios, cu sistemul

mului, înlăturând, prin echilibristică de excroci ai rabatului, elementele cinstite și pricepute.

Am mai fi arătat că jocul alcătuirii bugetelor și obținerii fondurilor, duce la lucrări făcute în grabă, în anotimpuri neprielnice, la cari se înghesuie tocmai cei capabili de toate fraudele și încurcăturile. Pavajele făcute în preajma iernei, deci supuse înghețului și deteriorării, dau prilej de circumstanțe atenuante pentru antreprenor; circumstanțe copios speculate de cei îndrăsneți.

Ce poate face un director de serviciu technic, arhitect sau inginer, când rezultatul licitației și al influențelor politice, îi trimite pe cap un agent electoral ca antreprenor? Sau când șeful ad-ției îi cere să execute în câteva zile o lucrare de câteva săptămâni, cu meșteri și furnizori impuși prin biletele politice?

In această atmosferă de compromisuri, toleranță, neseriozitate și dezorganizare, în care virtutea nu poate trăi, cum poți cere colaboratorilor să aibă ceia ce nu se găsește?

Toate aceste lucruri nu mai pot fi înțelese de cei pe cari anii și obișnuința i-a văduvit de putința unei cercetări dezinteresate. Nădejdea îndreptărilor o punem în cei tineri, al căror curaj n'a intrat încă la târguială cu oportunismul.

arhitect **i. d. enescu**

tribuna dela cotroceni și urmările ei

O nenorocire groasnică s'a întâmplat în ziua de 8 Iunie 1936, zi de mare sărbătoare și entuziasm național: **s'a prăbușit o tribună.** Au fost morți, au fost răniți, — un zăbranic negru s'a întins peste tricolorurile fâlfâitoare.

In această împrejurare, serviciul sanitar și cercetașii, împietrindu-și durerea și spaima, și-au păstrat capul întreg pentru salvarea nenorociților.

Publicul însuși, sute de mii de oameni, a avut în fața catastrofei, ținuta demnă a spiritelor superioare.

Capul ni l-am pierdut abia la câteva zile după nenorocire, — tocmai atunci când sentimentele răscolitoare de gânduri rele, urmau să se depună și mintea clară să claseze, să judece și să condamne.

Și mai ales mintea clară ne trebuia pentru a scoate de sub dărâmături, ceiace mai rămăsese acolo și ceiace încă zace și azi gemând acolo: **îndreptarea pentru ziua de mâine.**

Patimele ne-au turburat judecata.

Vina o poartă tehnicienii, de aci supralicitație de acuzații: inginerii pe arhitecți, arhitecții pe ingineri și de comun acord pe antreprenorii cari nu erau de meserie.

Câteva spirite mai cutezătoare acuză o întreagă organizare și nu se sfiesc a amesteca moral persoana Primarului General, Ministerul de Interne și chiar Siguranța Statului.

Alții în fine, cu vederi mai largi, mai timid însă, proectează nenorocirea și vina pe fondul vieții noastre sociale, otrăvită de politicianism, formalism, răsturnare de valori, spoială, pripeală, etc. In atmosfera vieții noastre publice, zic ei, haosul s'a desvoltat complect și a dat roadele dela 8 Iunie.

Am găsit câțiva arhitecți vinovați și le-am aruncat în spate *întreaga vină* și aceia a lor personală și pe aceia a tuturor, pentru ca astfel opinia publică anesteziată să nu clatine edificiul de falsă organizare în care trăim.

Procesul vinovaților se judecă zilele acestea. Probabil când rândurile de față vor fi tipărite, sentința va fi dată. Sentința va fi desigur aspră, — adăogând încă câteva victime la numărul total, pentru ușurarea durerii sinistraților și mai ales, pentru liniștea patriarhală a mulțimii.

Dar vina? Vina n'o judecăm, n'o cauterizăm?

O lăsăm să infecteze mai departe, pentru ca mâine să recolteze noi victime?

Aceasta era și este treaba capetelor luminate de ingineri, arhitecți și conducători de dregătorii publice.

Ce am făcut însă? Am asvârlit cu noroi unii în alții, am pus patimă unde trebuia să punem înțelegere, ne-am înfierat cu ură când trebuia să ne unim, și am pus interese de castă unde se cerea dragoste de țară.

Răul ne lovește deopotrivă pe noi arhitecții, ca și pe ingineri, ca și pe antreprenorii serioși, ca și pe Stat.

Să luăm lucrurile dela început și să judecăm rece și fără patimă.

Era nevoe de un număr de tribune: A, B, C, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N și O. Un întreg ansamblu. Primăria însărcinează Direcția arhitecturii cu această treabă. Directorul ia contact cu factorii necesari, stabilește programul și însărcinează cu plănuirea pe un

arhitect. Acesta se execută și întocmește proectele. Deasemenea se însărcinează inginerul să calculeze și să facă planul de construcție. Se ține licitația și se lucrează.

Totul se petrece normal. Nici o suspiciune, nici un protest, nu răsare nici un viteaz să-și pună în vază competința înainte.

Tribuna cade. Năvala de specialiști care cercetează, dau sentințe, acuză.

Senzație. Vinovați sunt arhitecții. Nu numai arhitecții care au făcut tribuna fatală, — ci toți.

De ce? — Ia, o logică românească.

Ce mare păcat. Peste țipetele nenorociților s'au ridicat certurile profitorilor.

Or fi vinovați arhitecții Primăriei pentrucă îngenunchiați sub avalanșa lucrărilor de pripă, li s'a întunecat vigilența de supraveghere și că au avut nesocotința de a considera pe Druțu, antreprenor, așa cum l-a impus licitația.

Își vor lua pedeapsa.

Dar de ce, Doamne, 8 Iunie a fost o dată așa de necunoscută și de neglijată până la 2 săptămâni apropiere, când s'au început lucrările?

De ce, Doamne, nu ne-ai însemnat-o în calendar mai de vreme să poată bieții arhitecți și ingineri să-și facă proectele în tihnă și să supravegheze lucrările cum se cade, nu în șfichi de bici, căzând în brânci?

Oare, d-lor ingineri și arhitecți, nu găsiți, că este bine să ne organizăm astfel ca noi cei responsabili să hotărâm de drumul nostru? Pentru a nu fi siliți de alții, a scoate din foc, cu mâinile noastre, castanele lor.

Ce s'a făcut și ce se face cu toate legile noastre modeste, cu toate cerințele noastre drepte? Teme de desvoltat în congrese și memorii, idealuri, la care visează cei cari mai au vreme pentru asta.

Tribuna dela Cotroceni dărâmându-se, trebuia să ne dea învățămintele necesare ridicării technice a Statului și a țării.

De zece ani, bugetele Statului comprimate, nu mai prevăd nimic sau aproape nimic pentru întreținerea averii imobiliare a Statului.

Technicienii n'au spus nimic și totuși responsabilitatea irosirei acestei averi ei o poartă și cuvântul lor trebue să cântărească.

De câțiva ani, bugetele Statului nu mai prevăd nimic, sau aproape nimic pentru lucrări din nou. Technicienii tac și prin tăcerea lor opresc în loc o întreagă serie de industrii cu aportul lor însemnat la veniturile Statului și împrăștie desnădejdea în o armată întreagă de meseriași și lucrători, contribuabili de luat în seamă. Oare nu suntem responsabili de acestă tăcere?

Avem niște condițiuni technice de lucrări din 1892, modificate cu câteva vorbe pentru a introduce nu știu ce categorie de antreprenori în 1927, și atât.

Condițiile technice sunt altele în 1937 după 45 ani.

N'avem un deviz tip și un caet de sarcini tip, pentru toate serviciile technice ale Statului, fiecare lucrăm după cum ne pricepem sau vrem.

Nu e bine. Dacă ar fi fost un caet de sarcini și un deviz tip pentru lucrările în lemnărie, în care s'ar fi prevăzut îmbinări, contra vântuire, buloane, scoabe, etc., prin impunere, an de an, nu s'ar fi putut prezenta rabatul tribunei. N'ar fi căzut tribuna.

N'avem o salarizare tip, nici arhitecții, nici inginerii, cu toate că avem legile respective, fiecare administrație ne plătește cum vrea, ne judecă și ne apreciază după norme, care numai technice nu se pot numi.

Vrem concursuri publice pentru o lucrare oarecare și nu se țin concursuri publice la numirea unui arhitect sau inginer în funcții de Stat. Criteriul de numire îl cunoaștem cu toți și nu e bun.

Avem o lege a licitațiilor, care, dacă o fi bună pentru anumite furnituri, pentru lucrări e dezastroasă. Oferta cea mai eftină.

Și apoi ești responsabil tu, inginer sau arhitect, să scoți lucrarea cea mai bună. Cum? Cu câtă jonglerie technică și luptând cu câte situațiuni netechnice.

Să cadă această lege pentru ca să nu cadă tribuna, iar în locul ei selecțiunea să fie modul de execuție al lucrării pe baza de preț fix, fixat de oameni competinți. Nu ne mai putem permite luxul costisitor de a ne juca cu lucrări eftine.

Să se îngrădească branșa de antreprenor, fixându-se atribuțiile și cercul de activitate ale fiecărei meserii.

Să se îngrădească chiar titlul de inginer, stabilindu-se categoriile cu atribuțiile lor.

Sunt multe încă de spus. Ajung și atâtea.

Pentru îndreptare se cere muncă, pricepere și curaj. Munca și lupta cu elementele interesate, trebue o opintire de schimbare și învingerea îndărătniciei.

Trebue pricepere, înțelegerea chestiunei, studiu, cercetare și hotărâre.

Să n'avem teamă că se împrăștie un număr de voturi sigure sau binevoitoare, frică de inovație.

Avem nevoe de o atmosferă technică clară.

Responsabilități și sancțiuni e bine să se găsească preîntâmpinătoare de nenorociri, pentru ca pedeapsa vinovaților după o eventuală nenorocire să fie dreaptă și precisă, fără bârfeli, fără viteji, fără patimă, doar cu durere.

arhitect **fl. stănculescu**

de antrepriză fără selecțiune și numai funcție de rabat, cu lipsa de organizare și gospodărire a statului, etc. De aceia podurile și tribunele publice se prăbușesc.

* * *

La elaborarea planurilor, calcule și control, pentru tribuna prăbușită, au participat arhitecți și ingineri. A contesta ingineria inginerilor, pentru că sunt dela Universitate, nu dela Politecnică, așa cum au făcut experții noștri, adică ai d-lui Primar, înseamnă prea multă rea credință și prea puțină onestitate științifică. Proectul tribunei, din punct de vedere al rezistenții, putea fi alcătuit de un simplu conductor sau dulgher priceput; atât de elementare erau problemele de rezistență, ce se cereau rezolvate.

Noi arhitecții nu bagatelizăm chestiunea calculelor de rezistență, dar de acord cu inginerii, cari nu pot fi, din fericire, toți profesori, dar cari formează marea majoritate a profesioniștilor practicieni, nu ne putem pierde vremea să facem „teoria chibritului", cu rost și fără rost. Ne păstrăm calculele numai acolo unde sunt imperios cerute, pentru a înlătura pericolul dar și pentru a evita ridicolul.

Oameni de realități, nu putem avea stimă decât pentru știința verificată pe terenul realizărilor. Și nu putem avea nici un fel de încredere în cei cari de câteori au încercat să și-o verifice au nimerit ca „Ieremia cu oiștea".

Un astfel de Ieremia am cunoscut prin 1912 când se construia clădirea Athenèe-Palace, pe carcasă de beton. Era prima lucrare serioasă și mai îndrăzneață, ce se construia la noi în beton armat. Unul din cei trei experți de azi, cel mai savant, văzând stâlpii și cadrele clădirei, neobișnuit de subțiri pentru vremea aceia, și-a dat cu părerea, de îndată și în scris, că totul se va prăbuși, de la o zi la alta. Arhitecții Rollen, Renard și antreprenorul Grand, tot arhitect, nu numai că nu s'au alarmat, dar au liniștit pe savant, încunoștiințându-l că vor începe umplerea cu cărămidă a panourilor, de sus în jos, supra încărcând astfel în chip impresionant, stâlpii de beton ai etajelor inferioare Și așa au procedat spre marea consternare științifică a savantului nostru.

Alta: în 1921 Ministerul Muncii hotărăște să ridice peste casa din stradela G-l Lahovari, două etaje, spre a muta serviciile evacuate din localul legației Austriei. Lucrarea se face cu destulă grabă (circa 20 zile), vechea casă căpătând o înfățișare bizară, prin raportul între suprafața de bază și înălțime.

Acelaș savant văzând-o, alarmează tot ministerul, asigurând că prăbușirea e chestiune de ore și făcând un raport scris în acest sens. Arhitectul ministerului, care proectase și executase lucrarea este pus în disponibilitate, odată cu ordinul de evacuare a parterului și etajului, spre a se evita îngroparea funcționarilor sub prăbușirea celor două etaje suprapuse.

A trebuit protestele energice și intervențiile, pe toate căile, pe lângă ministrul de atunci, Mărzescu, ca să consimtă la numirea unei comisiuni de cercetare. A fost numită o comisie de minister (arhitecții Smărăndescu-Ciortan) și alta de tribunal cerută de arhitectul nedreptățit (arhitecții Berindei, Bolomey și Dobrescu). Ambele comisiuni au constatat că impresiunea științifică a savantului inginer profesor, este cel puțin eronată și că imobilul n'are deloc gând să se prăbușească. Intr'adevăr, imobilul a rezistat până în 1934, când... i s'a mai adăogat un etaj.

Din fericire, la noi în țară, ridicolul, fie chiar al științifismului, nu omoară pe nimeni; de aceia nici unul din cei trecuți prin căldurile sau frigurile unor situații ridicole, nu-și pun cenușă pe cap, preferând s'o păstreze spre a o arunca în ochii celor ce se lasă ușor orbiți.

Astfel de personagii, scoase din când în când de la naftalină, servesc de manta de vreme rea, decâte ori vre-o furtună se abate asupra vreunei ad-tii publice, spre a acoperi și conserva insuficiențe de gospodărie, organizație, sistem și pricepere.

* * *

Lumea și viața noastră publică ar fi câștigat mai mult dacă cei trei experți-consilieri tehnici ar fi examinat și arătat, cu pricepere și obiectivitate, cauzele prăbușirei de la Cotroceni. Interesa mai puțin câțiva țapi ispășitori, ai unor păcate vechi și conservate cu părintească grijă de ad-țiile noastre publice, decât arătarea cinstită a acestor păcate, spre a se putea trage învățăminte și a se trece la o temeinică organizare și așezare a mecanismului ad-tiv, prin care se execută lucrările publice.

Căci așa cum se execută azi lucrările publice, de către instituțiile de stat, județ și comună, este o minune că prăbușirile nu sunt mai dese. In loc de polemici, de teorii asupra scoabelor și contravânturilor în deajuns de cunoscute de orice meșter, ar fi trebuit să folosim acest nenorocit prilej, pentru a ne strânge laolaltă, arhitecți, ingineri și antreprenori, intervenind și cerând, cu toții, schimbările de legi și dispoziții, privind exercitarea profesiei de antreprenor și modul de acordare și executare a construcțiilor publice.

Am fi arătat că serviciile technice, aproape în toate ad-țiile publice, sunt subordonate rutinei ad-tive și influențelor politice; și că rutina nu poate duce casă bună cu progresul. Am fi arătat că o lege prea veche a contabilității publice și a condițiilor generale de lucrări publice, îngăduie ca la licitații să se strecoare nechemați, incapabili și oameni de afaceri ai regi

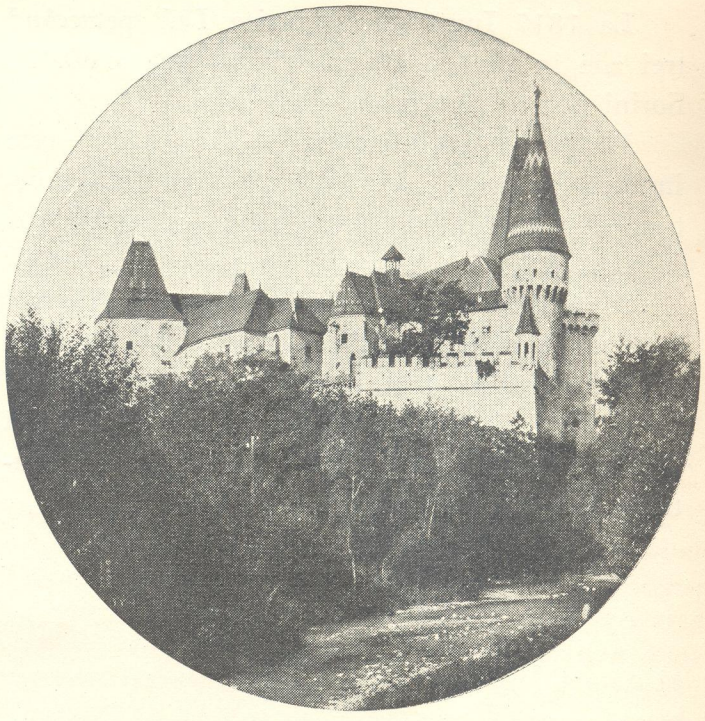

castelul din hunedoara

date istorice asupra castelului din hunedoara

Inscripţiile de până acum, dovedesc că încă după timpul romanilor exista un castel în locul celui de azi.

Acest castel trece ca proprietate a coroanei maghiare sub regii: Bela al IV-lea, (1235-1270) Ludovic cel mare (1342). Regele Sigismund (1387-1437) îl dăruieşte viteazului Şebre în anul 1409 dela care trece apoi în moştenirea fiului său Vaik şi dela acesta din urmă la nepotul său, Iancu Huniade.

In sala cavalerilor situată la parter pe colonada a doua din mijloc se află inscripţia: „Hic opus fecit fiei mag. d. Iahnes de Hunyad regi. hugi. gubna. a. d. MCCCCLII". *)

In 1481, Iancu Huniade dăruieşte castelul fiului său, Matia Corvinul, pe care-l numeşte „Conte de Hunedoara". Acesta ia mai târziu de soţie pe Beatrix Frangepan.

După moartea regelui Matia, Beatrix se mărită cu contele George de Brandeburg. La scurt timp, atât Beatrix cât şi copiii primului bărbat mor; castelul trece în posesiunea contelui George, care duce archiva Hunediştilor la Auspach, iar castelul şi moşiile lui, le pune amanet.

Intre anii 1526-1618 castelul e în posesiunea familiei Török de Enying.

La 1557 a fost decapitată în curtea castelului, Borbala Balaşa, soţia necredincioasă a lui Ion Török. In 1534 principele Zapalya împreună cu Emeric Czibak incendiază castelul.

La 1605 Stefan Török amanetează castelul lui Gavrilă Bethlen pentru suma de 12.000 fiorini La epoca aceasta castelul este a doua oară incendiat. Bethlen fiind ales principe al Ardealului la 1613, reface între anii 1619-1624 castelul cu ziduri noi, clădind aşa numitul „Tract Betleinian" în partea de sud-est a castelului, apoi etajul de sus a „Noboisa" — nu-ţi fie frică — şi bastionul pentru muniţie.

După moartea principelui, castelul trece în posesiunea fiului său, Stefan Bethlen, după aceia în a lui Petru Bethlen, iar în 1648 în a lui Ştefan Bethlen senior. Dela acesta îl moşteneşte fata sa, Catalina măritată Zalyoni. Aceasta clădeşte partea de vest a castelului şi astfel se dă curţii, forma patrată.

La 1650 principele George Rakoczy I-ul ia cu asalt castelul după un scurt asediu şi atunci e incendiat pentru a treia oară.

In 1671 posesori ai castelului sunt principele Apoffy I-ul, în 1705 Mihail Apoffy al II-lea, iar în 1713 Catalina Apoffy, după a cărei moarte — întâmplată la 1724 — castelul trece în posesiunea erarului.

*) Această operă a făcut-o marele Iancu Huniade guvernatorul Ungariei în anul Domnului 1452.

La 1817 Impăratul Francisc I-ul petrecând trei zile în Hunedoara, acordă o sumă de 30.000 fiorini pentru restaurarea castelului.

Pe timpul absolutismului — din 1852 — este instalată în castel, Administrația teritorială Austriacă. Aceasta a trebuit însă să se mute curând după instalare.

In noaptea de 13 Aprilie 1854, ora 11, castelul e din nou incendiat. După acest incendiu castelul a rămas fără învelitoare până în anul 1868, când Francisc Schuller începe, — și după moartea acestuia, la 1871 — Emeric Steindl continuă lucrările de restaurare.

In anul 1874 Steindl abzice conducerea lucrărilor. In acelaș an pe baza planului și devizului întocmit de Arh. Wagner din serviciul Ministerului de Finanțe se voteàză suma de 66.671 fiorini.

La 1880 castelul este trecut Secției monumentelor istorice din Ministerul Cultelor, care execută la 1907 complecta restaurare a castelului conform stilului arhitectonic ce se vede în fotografiile pe care le publicăm în textul articolului de față.

arhitect **i. i. ivașcu**

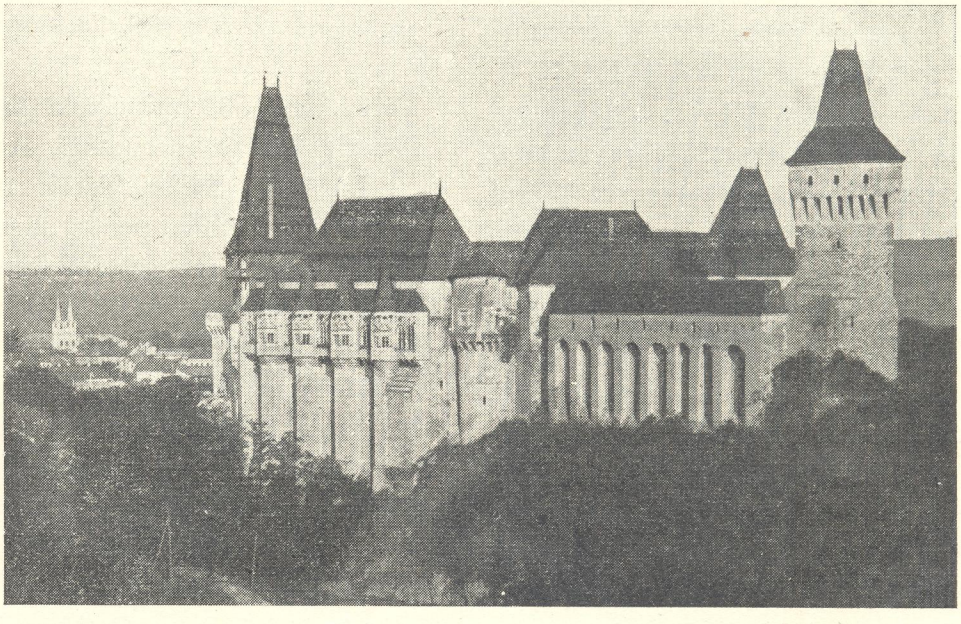

Castelul din Hunedoara

informaţiuni - diverse

Institutul român de betoane, construcţii şi drumuri, a cerut Societăţii Arhitecţilor Români, să-i comunice titlul conferinţelor pe cari membrii Societăţii, ar dori să le desvolte în cadrul ciclului de conferinţe organizat de Institut.

Ne facem la rându-ne, ecoul apelului adresat de I. B. C. D., Societăţii Arhitecţilor Români, rugând pe cetitorii noştri să comunice Secretariatului S. A. R. Str. Episcopiei 2, conferinţele pe cari eventual ar fi dispuşi să le desvolte.

* * *

Consiliul profesoral al Academiei de Arhitectură, convocat pentru alegerea de rector, a reales pe o nouă perioadă de cinci ani, cu o majoritate impresionantă pe d. Profesor Petre Antonescu, rector al acestei Academii.

* * *

Juriul instituit în vederea premierii planurilor prezentate în concursul deschis pentru biserica din Parcul Domeniilor, compus din d-nii Dr. Ionescu-Brăila director general în Ministerul de Domenii, prof. arhitect Petre Antonescu, rectorul Academiei de Arhitectură, prof. arhitect Statie Ciortan, decanul Corpului Arhitecţilor din România, arhitect I. D. Enescu preşedintele Societăţii Arhitecţilor Români şi preotul D. Manta a făcut următoarea clasificare.

Premiul I arhitect I. I. Berindei
„ II „ Ioan Trajanescu
„ III „ Jean Demetrescu şi M. Rici.

* * *

D. V. Croitoru, administratorul revistei noastre, a fost numit pe data de 1 Iulie a. c., secretar al Corpului Arhitecţilor din România.

* * *

D. Arhitect Simion Vasilescu a fost delegat de Corpul Arhitecţilor din România în comisiunea interministerială pentru elaborarea proectului de regulament privind controlul construcţiilor.

* * *

Ministerul Muncii şi Asigurărilor Sociale, face apel la arhitecţii diplomaţi, să primească a fi preşedinţi ai comisiunilor de calificare a meseriaşilor, comisiuni ce se vor înfiinţa conform Legii Meseriilor din 1936.

* * *

D. Arhitect Iosif Ivaşcu din Cluj, a fost numit corespondent al revistei „Arhitectura", pentru Ardeal.

* * *

La Academia de arhitectură a avut loc în faţa unui foarte mare număr de profesori şi studenţi deschiderea cursurilor.

După sfeştania făcută de părintele St. Popescu, d. rector **P. Antonescu** *a rostit o cuvântare, lămurind studenţilor înţelesul adânc al sfintei slujbe care sub scutul credinţei în Dumnezeu invocă pronia cerească asupra minţilor şi sufletelor celor cari vor găsi în această credinţă, sprijinul şi imboldul cel mai înalt, căci credinţa în Dumnezeu însemnează credinţa în bine, credinţa în binele aproapelui, credinţa în muncă şi credinţa în pace. D-sa arată apoi studenţilor că învăţământul superior are cu deosebire menirea dublă de a ajuta formarea valorilor ştiinţifice şi artistice, precum şi aceia a pregătirei elitelor conducătoare şi ca atare alături de cercetarea senină şi perseverentă pentru îmbogăţirea minţei, se cade viitoarei elite să aibe şi grija formării valorilor etice ale culturii, îmboldind latura umană a individualităţii, prin acceptarea unei ideologii ce se înscrie strâns în formaţiunea ideologică a întregei naţiuni. D. rector cheamă la muncă pe profesori şi elevi.*

După d. rector ia cuvântul d. col. **Zaharescu,** *care face apel către studenţi ca să se îndemne cât mai mult şi călduros la pregătirea premilitară.*

* * *

D. Ing. A. Rainu a desvoltat în cadrul ciclului de conferinţe organizat de Institutul român pentru betoane, construcţii şi drumuri, conferinţa d-sale tratând despre: **Tendinţele de specializare în industria cimenturilor.**

După o interesantă vedere retrospectivă asupra evoluţiei industriei internaţionale a cimentului, care nici nu a împlinit 100 ani, conferenţiarul trece la timpurile moderne, relevând progresele acestei industrii. Nevoile marilor lucrări de după răsboi, mai ales cele de *drumuri moderne*, de *mari baraje*, de *poduri în beton armat*, *de deschideri record*, de *consolidări de terenuri prin injecţiuni de ciment* şi de *sondaje petrolifere foarte adânci în terenuri aquifere*, au cerut o *specializare* tot mai mare în industria cimentului. Astfel — spune vorbitorul — în străinătate ca şi la

noi, — au apărut — diferite cimenturi cu destinații speciale pentru lucrările de mai sus, purtând nenumărate denumiri comerciale, fără o delimitare sistematică științifică.

Oamenii de specialitate din străinătate ca și dela noi au căutat să dea o sistematizare științifică acestor cimenturi, D. Ing. Dr. S. SOLACOLU a fost printre cei dintâiu cari au determinat câmpul cimenturilor portland stabilind o clasificare rațională, după proporția de Silice, de Alumină și de Calce. D-sa a stabilit astfel trei grupe principale și anume: 1) *Feroportland* (puțină alumină: tip Michaelis, Brownmiller și Kühl: 2) *Portland* (slab silicios, normal și bogat silicios): 3) *Alumino portland* (bogat în alumină).

Tot așa a stabilit prin diagrame, calitățile acestor trei serii principale în ce privește temperaturile de calcinare în fabricație, rezistențele mortarului după 7 zile, ridicarea temperaturei mortarului, acțiunea apei de mare și sensibilitatea la un exces de apă, arătând domeniul de aplicație al acestor diferite cimenturi speciale la lucrările arătate mai sus. Vorbind despre importanța studiilor d-lui Dr. S. SOLACOLU și perfecționările de dorit în practică, conferențiarul arată că acestea trebuie să fie complectate cu *crearea metodelor noi de încercări pentru însușirile specifice ale cimenturilor pentru fiecare domeniu de întrebuințare.*

Conferențiarul propune ca I. B. C. D. să desăvârșească studiul caracteristicilor (Astra, Ultra, etc.) prin colaborarea tuturor interesanților.

Conferința d-lui Ing. A. Rainu a fost urmărită cu un viu interes de o selectă asistență iar conferențiarul a fost îndelung aplaudat.

* * *

Juriul de judecată al proectelor prezentate la concursul instituit de Municipiul București pentru planurile Palatului Municipal, a ales din 13 proecte prezentate, zece, care să ia parte la concursul de gradul II.

* * *

In zilele de 5 și 12 Noembrie a. c. a avut loc la Sediul Societății Arhitecților Români două ședințe extraordinare în cadrul cărora s'a discutat și s'au făcut observații asupra noului regulament de construcții.

D. arhitect Al. Zamphiropol, delegatul S. A. R. în Comisia de regulament la Municipiu, a dat lămuriri asupra următoarelor puncte:

1. **Zonele de clădiri,**
2. **Clase de construcții,**
3. **Certificatul de alinieri și regim,**
4. **Autorizația de construcții,**
5. **Autorizația de parcelare,**
6. **Alinierea clădirilor,**
7. **Vederi directe, gaborit, înălțimi,**
8. **Calificarea și răspunderea persoanelor cari proectează și execută lucrări de construcție.**
9. **Dispoziții tranzitorii.**

Consiliul Societății a dat mandat expres d-lor arhitecți Al. Zamfiropol și Gh. Negoescu, pentru a susține modificările cerute de arhitecți, asupra acestor articole și a obține adoptarea lor de către Comisiunea care se ocupă cu definitivarea noului regulament de construcții, ce urmează să fie votat de cei în drept și pus imediat în aplicare.

* * *

Puțină lume știe că în țara noastră nu există o lege care să reglementeze profesiunea de antreprenor de construcție oricine — pregătit sau nepregătit — poate construi orice și oriunde.

Legea condițiilor generale pentru întreprinderi de lucrări publice, care cere antreprenorului *„să fie inginer sau arhitect — sau să facă dovada că a mai construit"*, nu se aplică decât pentru lucrările publice date prin licitație.

Insă multe lucrări publice, în toată țara și de toate autoritățile se dau fără licitație, divizându-se în grupuri până la o valoare de 300.000 lei, în conform cu legea contabilității.

Numai Municipiul București, de la 1931, încearcă să stabilească un tablou de antreprenori, pe baza unui regulament din 22/I/1928.

O comisie compusă dintr'un delegat al municipiului, un delegat al școalei politechnice, un delegat al Academiei de arhitectură, unul al A. G. I. R-ului și unul al Societății Arhitecților întocmește acest tablou.

Comisia nu poate face altceva decât să aplice sus zisul regulament, trecând în tablou pe ingineri, pe arhitecți cu diplomă și pe cei cari dovedesc cu certificate că au lucrat. Atât. Incolo și în restul țării e un haos, în care face oricine ce vrea.

* * *

informaţiuni - diverse

Institutul român de betoane, construcţii şi drumuri, a cerut Societăţii Arhitecţilor Români, să-i comunice titlul conferinţelor pe cari membrii Societăţii, ar dori să le desvolte în cadrul ciclului de conferinţe organizat de Institut.

Ne facem la rându-ne, ecoul apelului adresat de I. B. C. D., Societăţii Arhitecţilor Români, rugând pe cetitorii noştri să comunice Secretariatului S. A. R. Str. Episcopiei 2, conferinţele pe cari eventual ar fi dispuşi să le desvolte.

* * *

Consiliul profesoral al Academiei de Arhitectură, convocat pentru alegerea de rector, a reales pe o nouă perioadă de cinci ani, cu o majoritate impresionantă pe d. Profesor Petre Antonescu, rector al acestei Academii.

* * *

Juriul instituit în vederea premierii planurilor prezentate în concursul deschis pentru biserica din Parcul Domeniilor, compus din d-nii Dr. Ionescu-Brăila director general în Ministerul de Domenii, prof. arhitect Petre Antonescu, rectorul Academiei de Arhitectură, prof. arhitect Statie Ciortan, decanul Corpului Arhitecţilor din România, arhitect I. D. Enescu preşedintele Societăţii Arhitecţilor Români şi preotul D. Manta a făcut următoarea clasificare.

Premiul I arhitect I. I. Berindei
„ II „ Ioan Trajanescu
„ III „ Jean Demetrescu şi M. Rici.

* * *

D. V. Croitoru, administratorul revistei noastre, a fost numit pe data de 1 Iulie a. c., secretar al Corpului Arhitecţilor din România.

* * *

D. Arhitect Simion Vasilescu a fost delegat de Corpul Arhitecţilor din România în comisiunea interministerială pentru elaborarea proectului de regulament privind controlul construcţiilor.

* * *

Ministerul Muncii şi Asigurărilor Sociale, face apel la arhitecţii diplomaţi, să primească a fi preşedinţi ai comisiunilor de calificare a meseriaşilor, comisiuni ce se vor înfiinţa conform Legii Meseriilor din 1936.

* * *

D. Arhitect Iosif Ivaşcu din Cluj, a fost numit corespondent al revistei „Arhitectura", pentru Ardeal.

* * *

La Academia de arhitectură a avut loc în faţa unui foarte mare număr de profesori şi studenţi deschiderea cursurilor.

După sfeştania făcută de părintele Şt. Popescu, d. rector **P. Antonescu** *a rostit o cuvântare, lămurind studenţilor înţelesul adânc al sfintei slujbe care sub scutul credinţei în Dumnezeu invocă pronia cerească asupra minţilor şi sufletelor celor cari vor găsi în această credinţă, sprijinul şi imboldul cel mai înalt, căci credinţa în Dumnezeu însemnează credinţa în bine, credinţa în binele aproapelui, credinţa în muncă şi credinţa în pace. D-sa arată apoi studenţilor că învăţământul superior are cu deosebire menirea dublă de a ajuta formarea valorilor ştiinţifice şi artistice, precum şi aceia a pregătirei elitelor conducătoare şi ca atare alături de cercetarea senină şi perseverentă pentru îmbogăţirea minţei, se cade viitoarei elite să aibe şi grija formării valorilor etice ale culturii, îmboldind latura umană a individualităţii, prin acceptarea unei ideologii ce se înscrie strâns în formaţiunea ideologică a întregei naţiuni. D. rector cheamă la muncă pe profesori şi elevi.*

După d. rector ia cuvântul d. col. **Zaharescu,** *care face apel către studenţi ca să se îndemne cât mai mult şi călduros la pregătirea premilitară.*

* * *

D. Ing. A. Rainu a desvoltat în cadrul ciclului de conferinţe organizat de Institutul român pentru betoane, construcţii şi drumuri, conferinţa d-sale tratând despre: **Tendinţele de specializare în industria cimenturilor.**

După o interesantă vedere retrospectivă asupra evoluţiei industriei internaţionale a cimentului, care nici nu a împlinit 100 ani, conferenţiarul trece la timpurile moderne, relevând progresele acestei industrii. Nevoile marilor lucrări de după răsboi, mai ales cele de *drumuri moderne*, de *mari baraje*, de *poduri în beton armat, de deschideri record*, de *consolidări de terenuri prin injecţiuni de ciment* şi de *sondaje petrolifere foarte adânci în terenuri aquifere*, au cerut o *specializare* tot mai mare în industria cimentului. Astfel — spune vorbitorul — în străinătate ca şi la

noi, — au apărut — diferite cimenturi cu destinații speciale pentru lucrările de mai sus, purtând nenumărate denumiri comerciale, fără o delimitare sistematică științifică.

Oamenii de specialitate din străinătate ca și dela noi au căutat să dea o sistematizare științifică acestor cimenturi, D. Ing. Dr. S. SOLACOLU a fost printre cei dintâiu cari au determinat câmpul cimenturilor portland stabilind o clasificare rațională, după proporția de Silice, de Alumină și de Calce. D-sa a stabilit astfel trei grupe principale și anume: 1) *Feroportland* (puțină alumină: tip Michaelis, Brownmiller și Kühl: 2) *Portland* (slab silicios, normal și bogat silicios): 3) *Alumino portland* (bogat în alumină).

Tot așa a stabilit prin diagrame, calitățile acestor trei serii principale în ce privește temperaturile de calcinare în fabricație, rezistențele mortarului după 7 zile, ridicarea temperaturei mortarului, acțiunea apei de mare și sensibilitatea la un exces de apă, arătând domeniul de aplicație al acestor diferite cimenturi speciale la lucrările arătate mai sus. Vorbind despre importanța studiilor d-lui Dr. S. SOLACOLU și perfecționările de dorit în practică, conferențiarul arată că acestea trebuie să fie complectate cu *crearea metodelor noi de încercări pentru însușirile specifice ale cimenturilor pentru fiecare domeniu de întrebuințare.*

Conferențiarul propune ca I. B. C. D. să desăvârșească studiul caracteristicilor (Astra, Ultra, etc.) prin colaborarea tuturor interesanților.

Conferința d-lui Ing. A. Rainu a fost urmărită cu un viu interes de o selectă asistență iar conferențiarul a fost îndelung aplaudat.

* * *

Juriul de judecată al proectelor prezentate la concursul instituit de Municipiul București pentru planurile Palatului Municipal, a ales din 13 proecte prezentate, zece, care să ia parte la concursul de gradul II.

* * *

In zilele de 5 și 12 Noembrie a. c. a avut loc la Sediul Societății Arhitecților Români două ședințe extraordinare în cadrul cărora s'a discutat și s'au făcut observații asupra noului regulament de construcții.

D. arhitect Al. Zamphiropol, delegatul S. A. R. în Comisia de regulament la Municipiu, a dat lămuriri asupra următoarelor puncte:

1. **Zonele de clădiri,**
2. **Clase de construcții,**
3. **Certificatul de alinieri și regim,**
4. **Autorizația de construcții,**
5. **Autorizația de parcelare,**
6. **Alinierea clădirilor,**
7. **Vederi directe, gaborit, înălțimi,**
8. **Calificarea și răspunderea persoanelor cari proectează și execută lucrări de construcție.**
9. **Dispoziții tranzitorii.**

Consiliul Societății a dat mandat expres d-lor arhitecți Al. Zamfiropol și Gh. Negoescu, pentru a susține modificările cerute de arhitecți, asupra acestor articole și a obține adoptarea lor de către Comisiunea care se ocupă cu definitivarea noului regulament de construcții, ce urmează să fie votat de cei în drept și pus imediat în aplicare.

* * *

Puțină lume știe că în țara noastră nu există o lege care să reglementeze profesiunea de antreprenor de construcție oricine — pregătit sau nepregătit — poate construi orice și oriunde.

Legea condițiilor generale pentru întreprinderi de lucrări publice, care cere antreprenorului *„să fie inginer sau arhitect — sau să facă dovada că a mai construit"*, nu se aplică decât pentru lucrările publice date prin licitație.

Insă multe lucrări publice, în toată țara și de toate autoritățile se dau fără licitație, divizându-se în grupuri până la o valoare de 300.000 lei, în conform cu legea contabilității.

Numai Municipiul București, de la 1931, încearcă să stabilească un tablou de antreprenori, pe baza unui regulament din 22/I/1928.

O comisie compusă dintr'un delegat al municipiului, un delegat al școalei politechnice, un delegat al Academiei de arhitectură, unul al A. G. I. R-ului și unul al Societății Arhitecților întocmește acest tablou.

Comisia nu poate face altceva decât să aplice sus zisul regulament, trecând în tablou pe ingineri, pe arhitecți cu diplomă și pe cei cari dovedesc cu certificate că au lucrat. Atât. Incolo și în restul țării e un haos, în care face oricine ce vrea.

* * *

Biserica din Parcul Domeniilor — București

Concurs restrâns pentru execuția lucrării
Premiul I-iu

Proect Arhitect **I. I. Berindei**

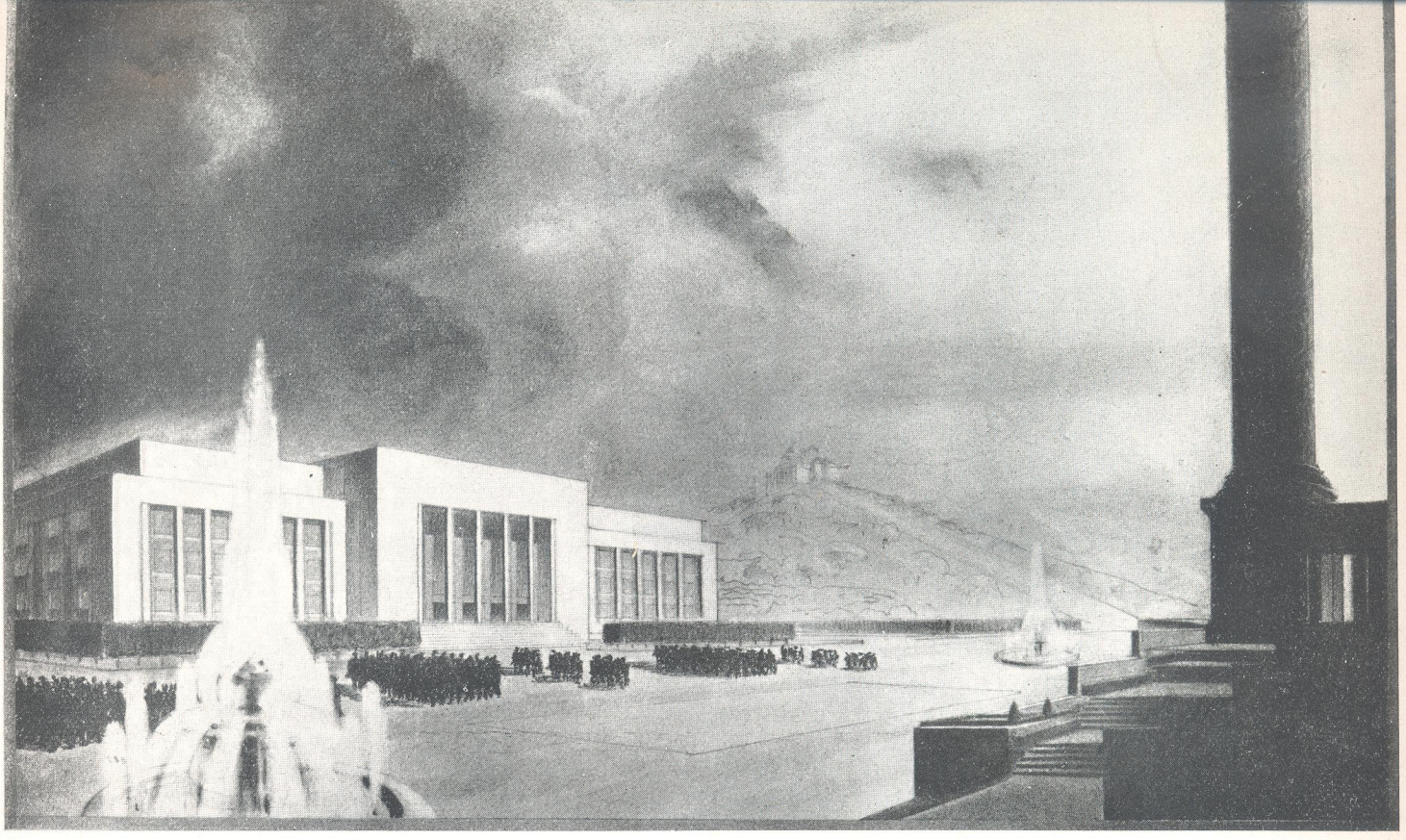

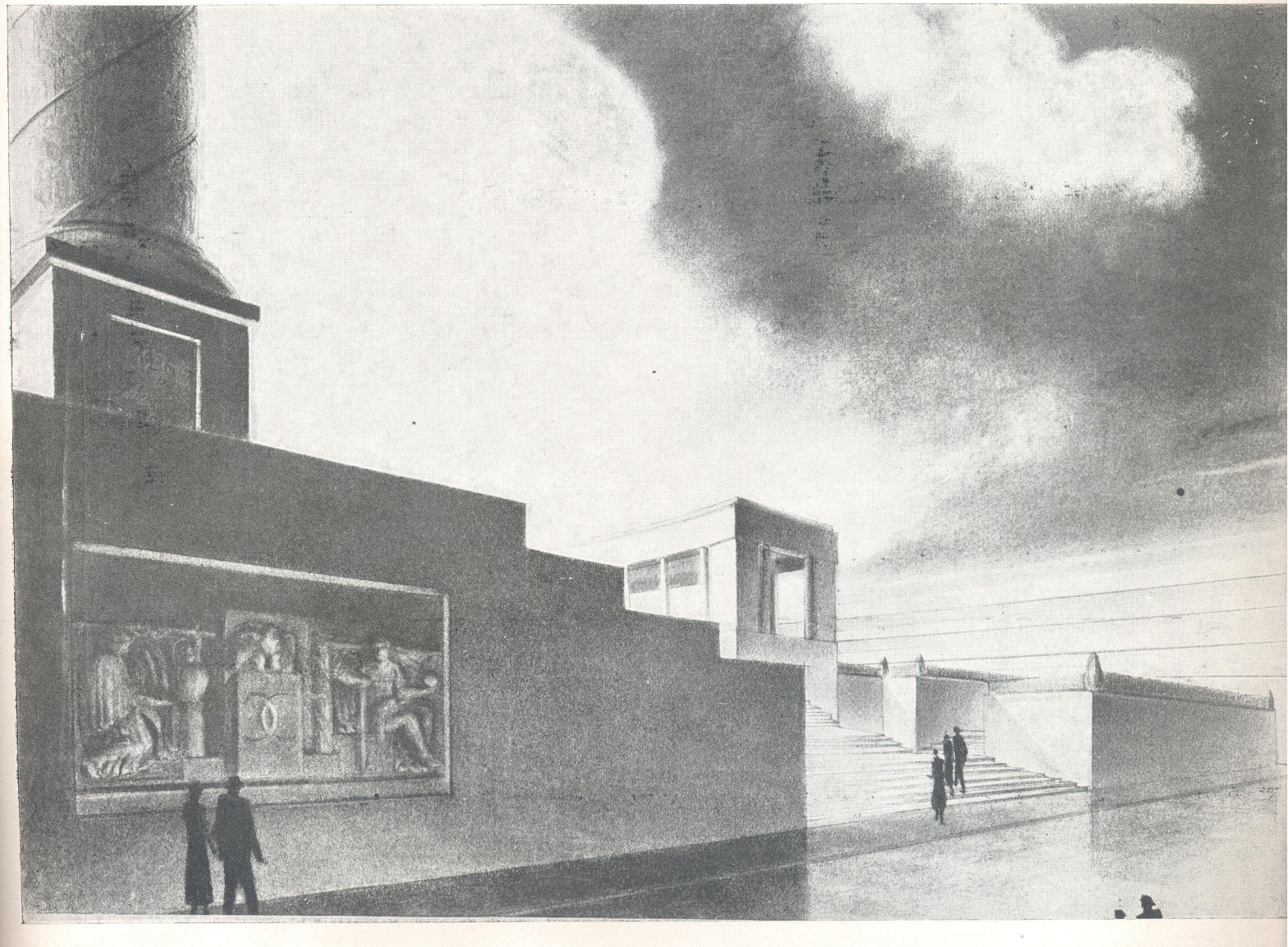

PIAŢA 8 IUNIE
Proectul Nr. 8

Arhitecţi: **Al. Zamphiropol**
Al. Hempel

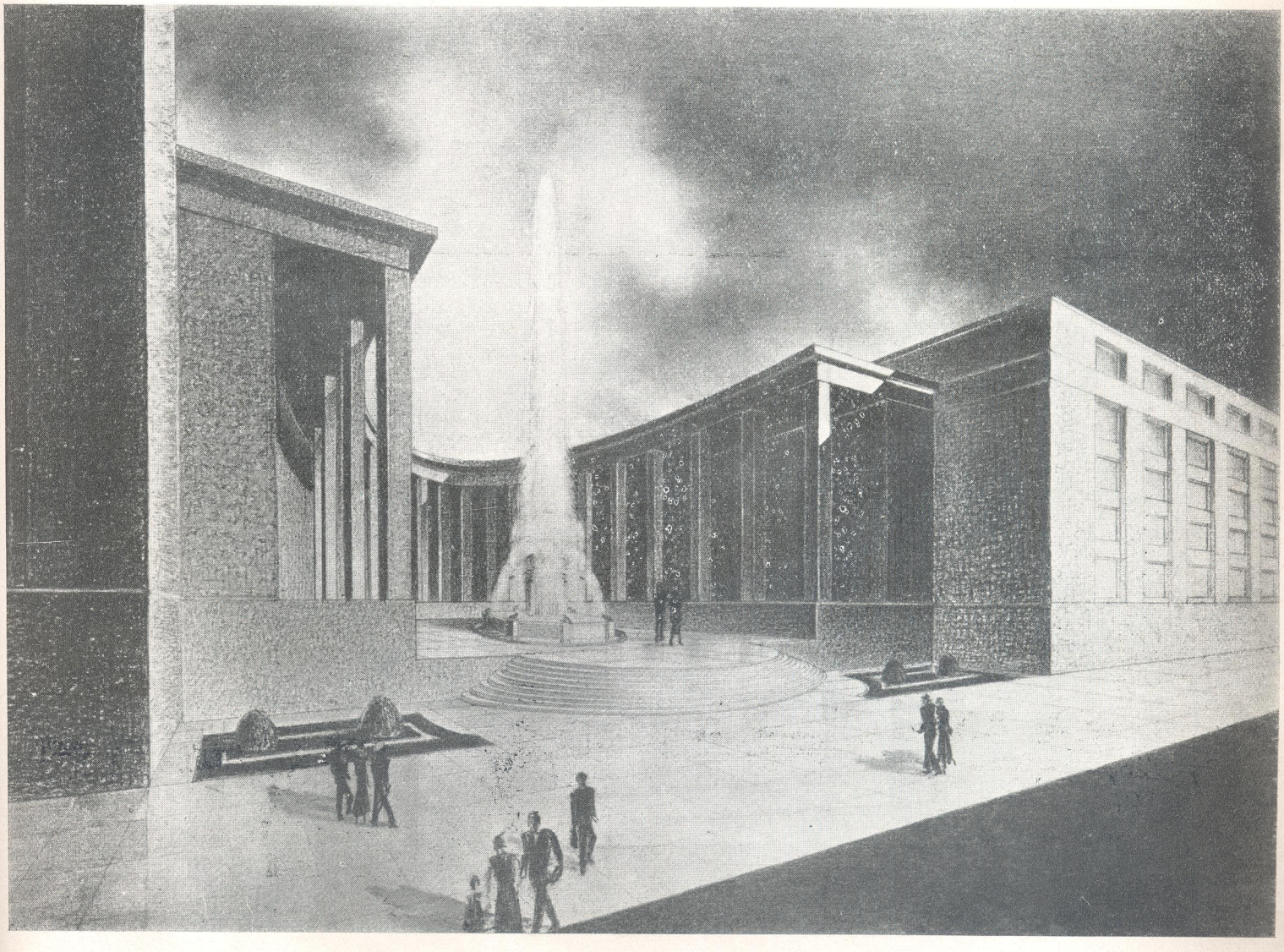

PIAȚA 8 IUNIE

Arhitecți : **Al. Zamphiropol**

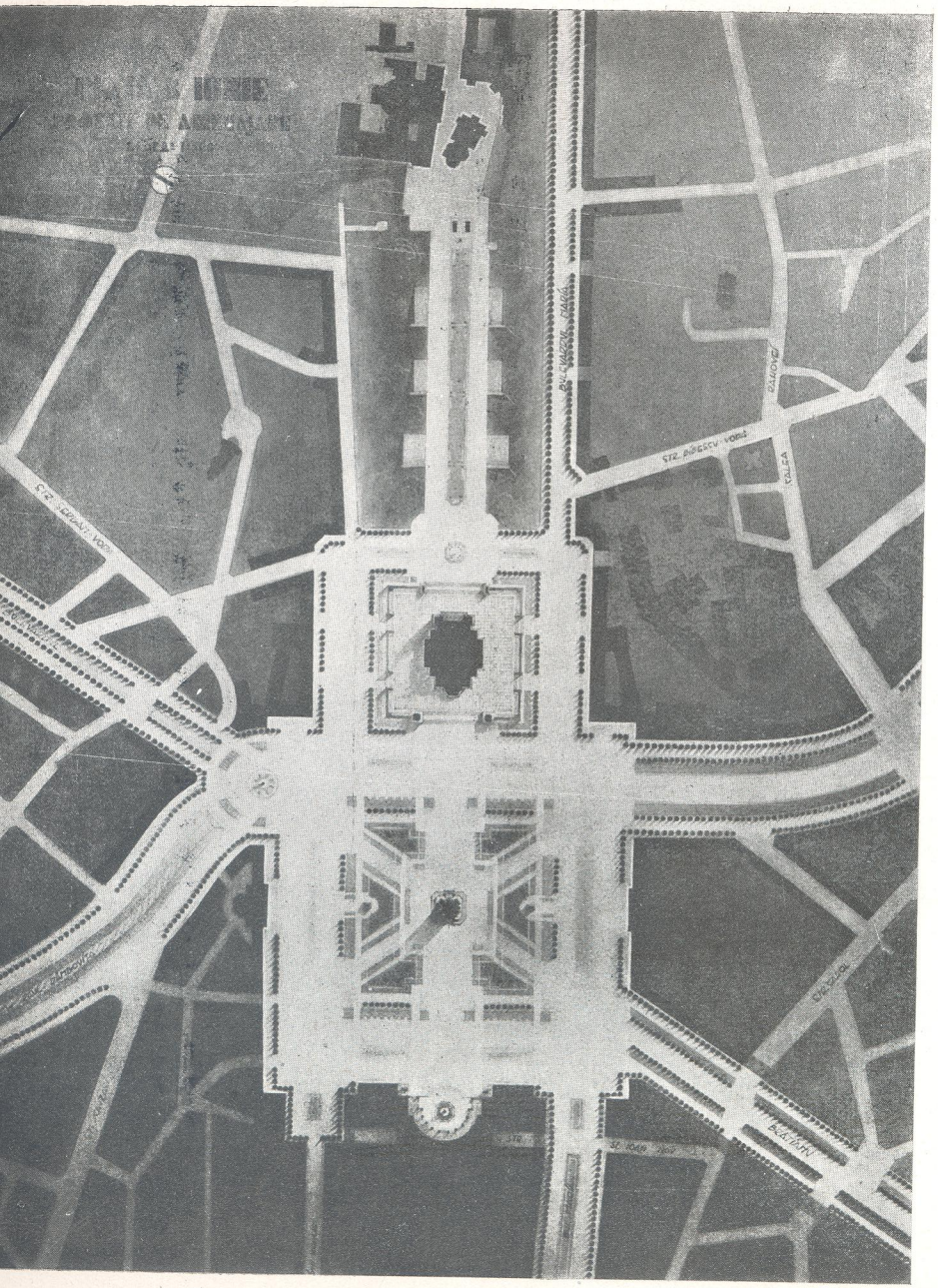

PIAȚA 8 IUNIE
Proectul Nr. 9

Arhitecți: **Al. Zamphiropol**
Al. Hempel

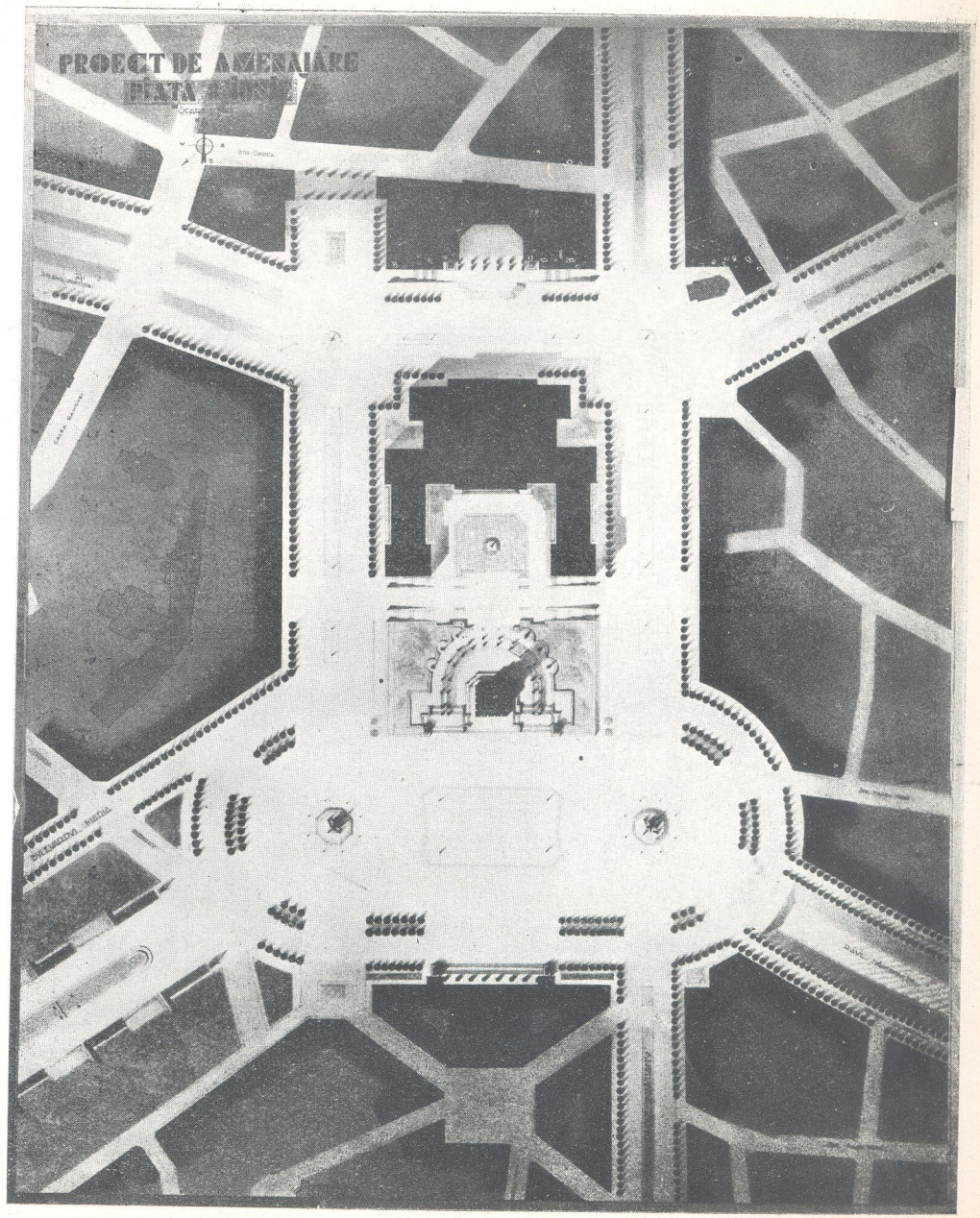

PIAȚA 8 IUNIE
Proectul Nr. 8

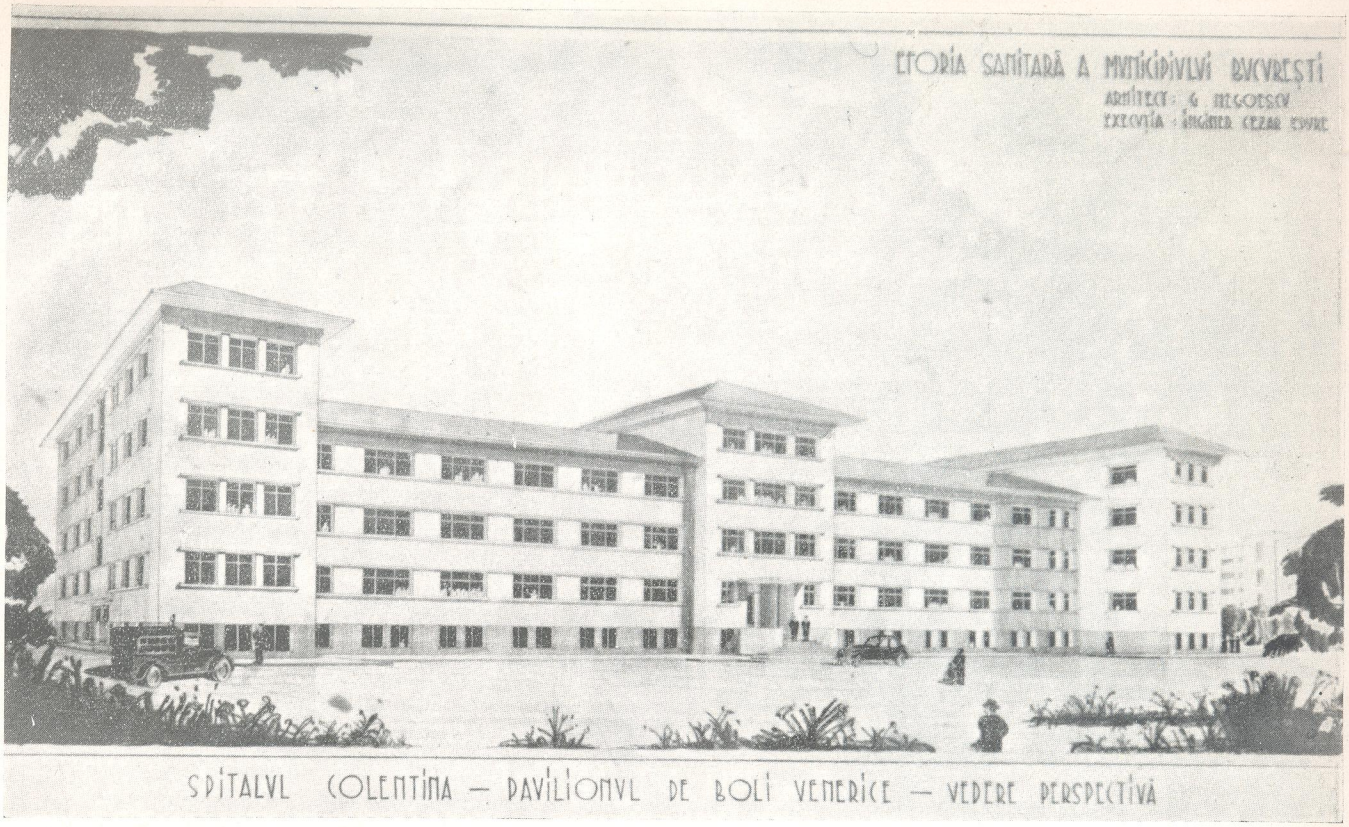

SPITALUL COLENTINA — PAVILIONUL DE BOLI VENERICE — VEDERE PERSPECTIVĂ

ARHITECT **GH. NEGOESCU**

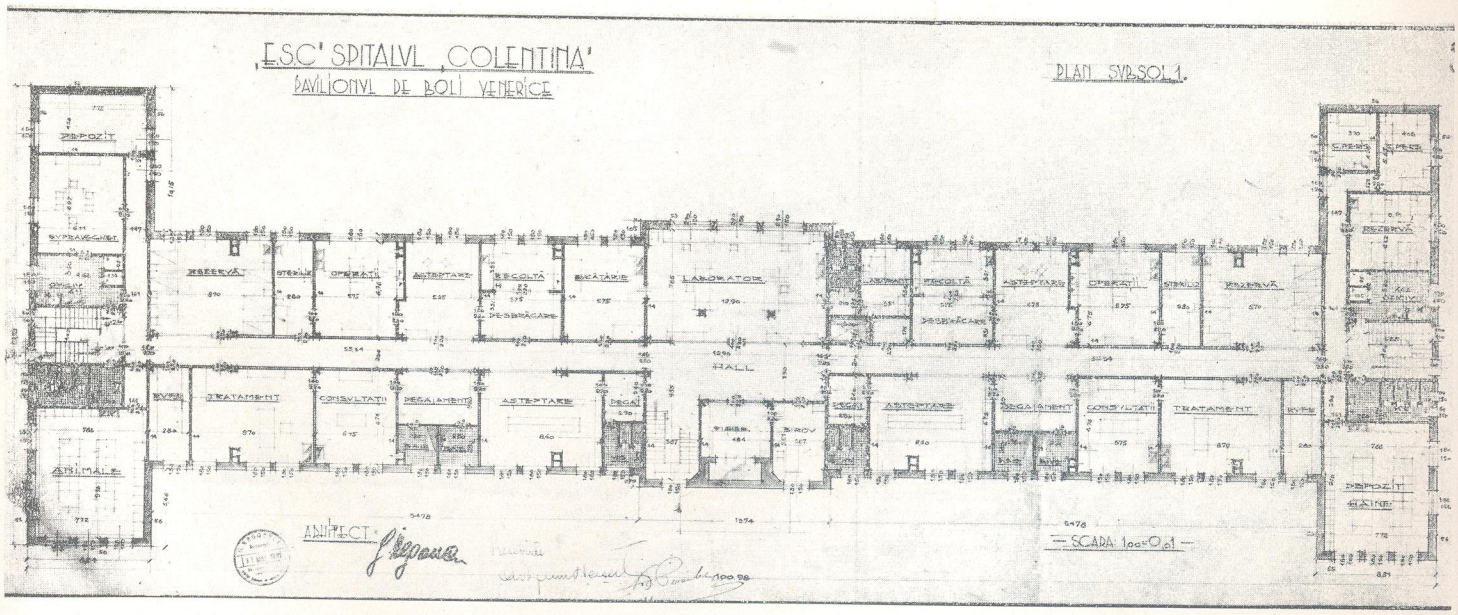

Spitalul Colentina
Pavilionul de boli venerice

PLANUL SUBSOLULUI

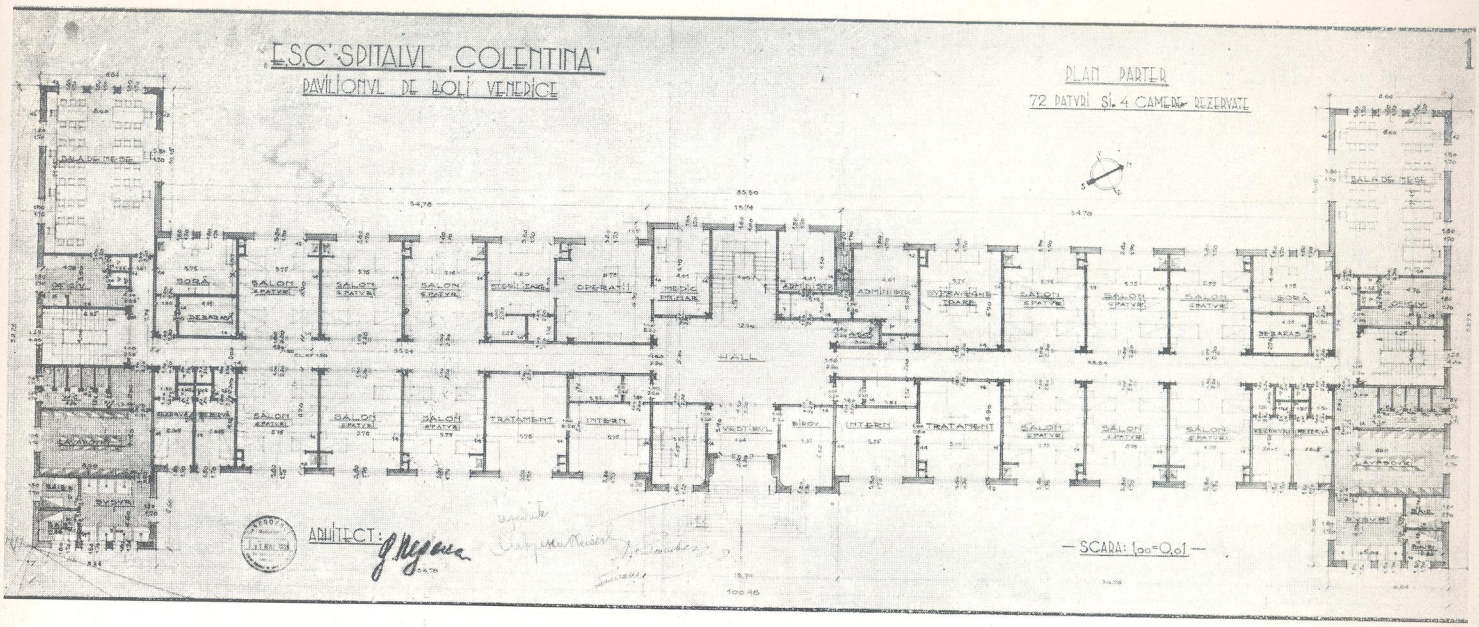

PLANUL PARTERULUI

Pavilionul de boli venerice dela Spitalul Colentina este o operă de indiscutabilă utilitate sanitară şi de înaltă ţinută morală.

Construcţia se ridică pe o strânsă colaborare între d. Arhitect Gh. Negoescu realizatorul concepţiei arhitectonice şi d. Inginer Cesar Epure pentru execuţie.

Pavilionul cuprinde:

a) **La subsolul II: Sala maşinelor, culoare pentru instalaţie, crematoriu, pompe, etc.**

b) **La subsolul I: Etuva, sterilizări, operaţii, pansamente, consultaţii, laborator, vestiar, băi, toilete, etc.**

c) **La parter, etaj. I şi II: Saloane, săli de lavabouri şi duşuri, băi, toilete, tratament, săli de mese, oficii, camere pentru interni şi doctori.**

d) **La etajul III: Saloane, sanatorii cu toate încăperile accesorii.**

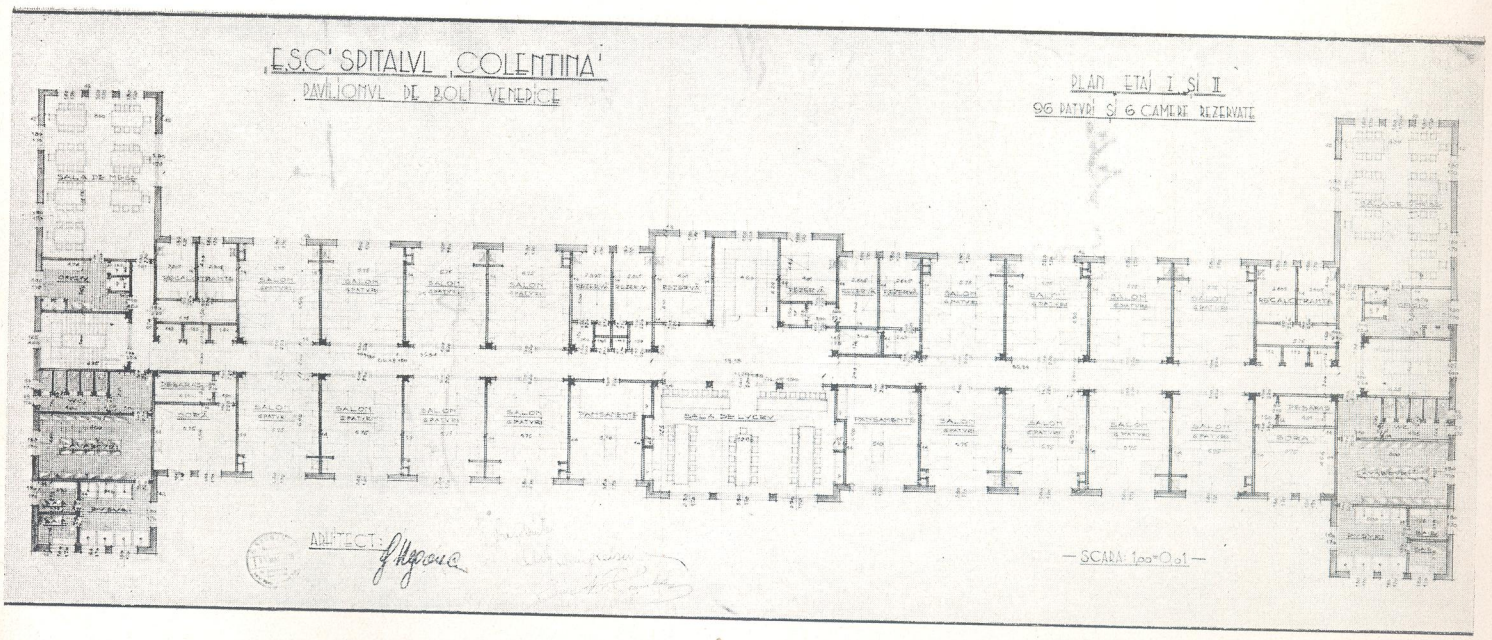

PLANUL ETAJELOR I şi II

lei 75 exemplarul

tiparul:
institutul de arte grafice
„m. m. antonescu"
societate în nume colectiv
calea griviţei nr. 59
bucureşti II

clişeele
atelierul de
foto - cromo - zincografie
m. g. iliescu
str. câmpineanu, 25
bucureşti II

arhitectura

trimestrial de arhitectură şi urbanistică

noembrie

1936

7

director
arhitect florea stănculescu

prim redactor
arhitect i. c. roşu

BIBLIOTECA FACULTĂȚII DE ARHITECTURĂ
Inv. 958
Cota 71.36

bucureşti, str. c. sandu aldea, 73
telefon 3.80/22—3.03/08